

Møte onsdag den 22. oktober 2014 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 9):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen vil framsette et representantforslag.

Dag Terje Andersen (A) [10:00:50]: På vegne av representantene Anette Trettebergstuen, Lise Christoffersen, Fredric Holen Bjørdal, Helga Pedersen, Kari Henriksen, Arild Grande og meg selv vil jeg legge fram – vi synes det er nødvendig – et forslag om utarbeiding av en handlingsplan med tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i Norge.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:23]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:56]: Norge har en økonomi som gir oss store muligheter. Når vi behandler statsbudsjett, kan vi jo tenke på kontrasten til andre land som ikke har budsjetter som vokser og gir handlefrihet, men som snarere må gjennomføre dype kutt. Arbeiderpartiet vil legge fram sitt forslag til et budsjett hvor vi vil prioritere investeringer til fellesskapets beste: flere lærere, behandle flere på sykehus og satse mer på kollektivtrafikken.

I budsjettforslaget for 2015 kjenner vi igjen karaktertrekk fra det budsjettet vi er inne i, for 2014: regjeringens valg, som har som prioritet nr. 1 å bruke handlefriheten til skatteutt. For 2014-budsjettet var det slik at av de ekstra pengene som regjeringen fant i oljefondet og gjennom noen prioriteringer, gikk ti ganger mer til skatteutt enn til politi, sykehus og lærere. I dette budsjettet får de rikeste fem prosentene halvparten av skatteuttene. De én prosent rikeste får mer i skatteutt enn hele økningen til sykehusene.

Dette mener jeg er en unorsk og umoderne måte å løse samfunnets oppgaver på, og det står også i kontrast til noen av de kuttene som er nødvendige for å få dette regnskapet til å gå opp. Nå har regjeringen snudd i sykelønnsforslaget,

men fremdeles gjenstår mye, eksempelvis kutt til de arbeidsledige og kutt i overgangsstonaden for enslige forsørgere. Her er heller ingen forslag om å endre permitteringsregelverket i en situasjon der vi ser flere permitteringer og oppsigelser, særlig på Vestlandet.

Ved å få mindre penger og dårligere ordninger skal de arbeidsledige bli mer motivert til å skaffe seg arbeid, ifølge regjeringen. Hvordan kan det ha seg at de som har mye, blir motivert av mer, mens de som har lite, skal bli motivert av mindre?

Statsminister Erna Solberg [10:04:03]: Denne regjeringen har lagt frem et forslag til statsbudsjett som både er tilpasset den økonomiske situasjonen Norge er i, og som ikke minst ruster oss for den fremtiden vi skal inn i. Noe av det viktigste vi må gjøre i årene fremover, er å ta inn over oss at vi står foran to viktige omstillinger som henger sammen. Den ene er omstillingen fra en oljeøkonomi hvor oljevirkosomheten tidligere hvert eneste år har bidratt til å øke veksten, til at den i fremtiden vil være en bidragsyter, men ikke så mye til veksten, og den andre er at den vil gjøre det på en grønn måte og slik bidra til ny økonomisk vekst.

Derfor er dette budsjettet preget av en satsing på de områdene som sørger for at vi får flere arbeidsplasser i fremtiden. Vi får arbeidsplasser på nye områder. Vi bidrar med innovasjon, nyskaping, flere infrastrukturinvesteringer og bedre økonomiske rammebetingelser for næringslivet, som gjør at investeringsviljen til nettopp å realisere det nye næringslivet i årene fremover vil bli større. Det har vært en viktig prioritet for oss, samtidig som vi skal løse viktige oppgaver i dag.

Noen av de viktige oppgavene det budsjettforslaget vi har lagt frem, løser, er at det bidrar til mer pasientbehandling i helsevesenet, det bidrar til større satsing på rus og psykisk helse. Og det bidrar på flere områder til å gjøre det bedre for dem som faller igjennom sikkerhetsnettet, f.eks. ved at de som har lese- og skriveproblemer og blir fratatt hjemme-pc, får pc-en tilbake. Mange barn og unge vil da kunne få bedre oppfølging og bedre tilgang til å klare å mestre skolegangen fremover.

Jeg mener at noe av det viktigste vi gjør, er å ruste Norge for fremtiden. For vi tar åpenbart ikke – når vi hører representanten Gahr Støres innlegg – i den politiske debatten inn over oss de store omstillingene dette landet står foran.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:04]: Jeg opplevde ikke at jeg fikk svar på spørsmålet, men la meg gå videre.

Statsministeren har skrevet en bok en gang som handlet om mennesker og ikke milliarder. Nå går det milliarder ut av dette budsjettet, og det finansieres gjennom summen av mange millioner.

I dag kunne vi lese om det som jeg kjente igjen fra et budsjett jeg hadde ansvar for tidligere, nemlig at det lille spleiselaget mellom Kulturdepartementet og Helsedepartementet til Den kulturelle spaserstokken, som har gitt mye glede rundt om i landet, kuttet. Det blir det reagert på fra mange kommuner fordi kommunene har lovpålagte opp-

gaver, og når slike kutt kommer, er ikke det penger som kommunene automatisk har. Helsekomiteens leder sier at harmen over dette må rettes mot kommunene. Man kan diskutere om kommunene er riktig adressat for harmen når kuttene kommer fra regjeringen.

Regjeringens ulike kutt har så langt vært begrunnet med at de kan føre til at folk arbeider mer, at skattekuttene er viktigere, eller at kuttene bidrar til at man jobber mer effektivt. Hvilken begrunnelse har statsministeren lagt vekt på i dette tilfellet, som betyr mye for eldre mennesker?

Statsminister Erna Solberg [10:07:09]: Vi har lagt vekt på at vi skal løfte kvaliteten – og det gjør vi i dette budsjettet – i bl.a. demensomsorgen og andre deler av omsorgen. Det dreier seg om å løfte kvaliteten gjennom dem som er der hver dag. Det dreier seg om å se på de gode eksemplene, som vi f.eks. har sett på Røde Kors-sykehuset i Bergen, hvor de som jobber der, bruker musikk hver dag – ikke de som kommer på besøk en gang i måneden for å vise noe, men de som er der hver dag for å stimulere. Det er gjennom dem vi virkelig må løfte kvaliteten i omsorgen. Det er de som jobber i sektoren, som skal ha virkemidler til å kunne stimulere sansene til dem som er demente, og som faller utenfor. Det er et mye viktigere tiltak for kvalitet. Derfor satser denne regjeringen mer på kvalitetstiltak i demensomsorgen og i annen eldreomsorg ved nettopp å investere i de personene som jobber i sektoren.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først fra Marianne Marthinsen.

Marianne Marthinsen (A) [10:08:22]: Som representanten Gahr Støre var inne på i hovedspørsmålet sitt, er denne regjeringens tydelige budsjettprofil: mer til dem som har mest. Vekstfremmende skattelettelse er Høyres retorikk når de går løs på den mest omfordelende skatten vi har. Men i regjeringens eget nasjonalbudsjett står det:

«Det er ikke grunnlag for å budsjettere med dynamiske effekter i 2015 av forslagene til skatteendringer.» I nasjonalbudsjettet står det videre:

«Siden kapitalmarkedene i Norge i det store og hele fungerer godt, vil formuesskatten antagelig først og fremst påvirke sparingen.»

Går vi til landets fremste forskere på området, svarer de:

«De fleste økonomer har ikke tro på at lettelse i formuesskatten gir noen særlig vekst. Det er svært vanskelig å tallfeste effektene av å kutte i formuesskatten, og da sitter man igjen med noen teoretiske resonnementer.»

Dette sier Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole, NHH. Hvorfor mener statsministeren at kutt i formuesskatten er så viktig at det bør være regjeringens soleklart største enkeltstående budsjett?

Statsminister Erna Solberg [10:09:25]: Jeg mener at å innføre og øke en straffeskatt på norsk eierskap, som den forrige regjeringen gjorde, bidrar til å hemme utviklingen

av langsiktige investeringer i norske bedrifter. Jeg registrerer at i andre land som har fjernet formuesskatten, f.eks. i nabolandet vårt Sverige, mener sosialdemokrater at det er en viktig grunn til at de har fått bedre og flere investeringer. Jeg registrerer at det mener ikke sosialdemokrater i Norge at det er.

Men jeg har lyst til å understreke: Det at vi ikke alltid kan tallfeste samme året som budsjettet kommer – for dynamiske effekter betyr ikke at det ikke kommer effekter av det – betyr bare at vi ikke kan regne inn mindre proveny-tap dette året, mens vi kanskje får langsiktige virkninger av det. Jeg mener at når vi f.eks. leser artikkelen som ble skrevet av en gründer i Aftenposten for et par dager siden om hvorfor han mener Facebook aldri kunne blitt skapt i Norge, på grunn av formuesskatten, bør det være et tankekors for et land som skal inn i en stor omstillingsprosess: Vi skal altså skape de nye arbeidsplassene, vi skal ha grønnere økonomi, vi skal bidra til at noen gjør det, og hvis oppstartsbedriftene får større problemer, er det et problem for Fremtids-Norge.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:10:49]: Statsministeren sa at det gjelder å ruste seg for fremtiden. Når det gjelder bruken av oljepenger, er statsministeren den som ofte er mest opptatt av – ikke alltid hvor mye som brukes, men hvordan de brukes, og at de skal brukes på kunnskap, samferdsel og skattelettelse, i tråd med det som var intensjonen i handlingsregelen. Vi har registrert at man ser ut til å lykkes med skattelettelse, i hvert fall i forslaget til budsjett, og det er også pluss på samferdsel. Det jeg er litt overrasket over, er det man leser i regjeringens eget budsjettforslag som gjelder kunnskap. Der står det svart på hvitt at andelen brukt til kunnskap er gått ned fra 7,7 pst. til 7,3 pst. av det samlede handlingsrommet i budsjettet.

Så mitt spørsmål er: Er regjeringen og regjeringspartiene klare for forhandlinger som kan løfte kunnskapsdelen i budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [10:11:55]: Jeg kan bekrefte at vi er for å løfte kunnskapsdelen, både i dette budsjettet og i årene fremover, men det er altså en betydelig økning i kunnskapssatsingen i årene fremover: Vi har 4,2 pst. vekst i forskningen neste år. De siste fire årene har vi i gjennomsnitt hatt ca. 2 pst. realvekst i forskningen. Det er et stort løft. Vi beveger oss godt fremover på mange av enkeltindikatorerne – vi har nå kommet opp i i overkant av 1 mrd. kr i etter- og videreutdanningen av lærere.

Så er det riktig at vi lager et større handlingsrom, bl.a. for å innfri en ambisiøs samferdselspakke, som vi alle i Stortinget var enige om. Og noen av oss, inklusiv representanten her, tror jeg, var enige om at vi skulle bruke enda litt mer på deler av samferdselsområdet i årene fremover. Dette er store og konkrete løft, men det er altså en solid kunnskapssatsing. Hvis man går inn og ser på veksten på de enkelte områdene, er den god. Men vi skal forhandle, så

vi er klare for å se hvilke krav som kommer også på dette området.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgings spørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:13:09]: Også for næringslivet er det en skjevfordeling i dette budsjettet. I Norge er de fleste bedriftene små.

Jeg registrerer at regjeringen velger å heve grensen for momsregistrering fra 50 000 til 150 000 kr. Dette presenteres som et forenklingstiltak. I virkeligheten er det en avgiftsskjerpelse. Det er et angrep på gründere og selvstendig næringsdrivende, som ikke får mulighet til momsrefusjon før omsetningen når 150 000 kr. Dette sparer staten for 125 mill. kr, eller med andre ord: Gründere og små næringsdrivende taper 125 mill. kr. Noen kommer positivt ut, men de som kommer negativt ut, kommer sannsynligvis enda dårligere ut enn 125 mill. kr. På hvilken måte anser regjeringen dette som en del av en framtidsrettet næringspolitikk?

Statsminister Erna Solberg [10:14:05]: Jeg mener at det å heve denne satsen er en forenkling for mange av dem som driver litt aktivitet, men som da slipper å gjøre innrapporteringsarbeidet som er knyttet til det å måtte sende inn oppgaver for å få refusjon. Det gjør det enklere for dem som har liten aktivitet, det er derfor vi har lagt det inn. Det gjør det også enklere for systemene og oppfølgingen i offentlig sektor. Det betyr at vi kan redusere kontrollen og oppfølgingen av alle de minste selskapene.

Det er primært én gruppe som sier at det er en utfordring med dette, og det er sauebøndene på Vestlandet. Jeg registrerer at de i dag har en mer gunstig ordning for dette. For øvrig mener jeg at når man har 150 000 kr i omsetning, så er det kanskje enda bedre å slippe en del av det papirarbeidet man må utføre for å være en del av momssystemet, enn å få noen momskroner tilbake.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:15:20]: I sin nyttårstale sa statsministeren at kunnskap er den nye oljen. Det budsjettforslaget hun har levert, er et budsjett der kunnskap sakter akterut i kampen om de store kronene, der den eneste store satsingen på skole er en videreføring av det etter- og videreutdanningsløftet den forrige regjeringen begynte på, og der den beskjedne økningen på forskning ble mottatt av Forskerforbundet med et spørsmål: Skulle vi ikke bygge kunnskapssamfunnet?

Dette er et budsjett for skatteuttak, ikke for kunnskap. Dette er et budsjett for et forskjellssamfunn istedenfor et kunnskapssamfunn. Vi må regne med at det en regjering bruker mest penger på, er det regjeringen synes er aller viktigst. I dette budsjettet brukes det mange ganger så mye penger på å redusere formuesskatten som på kunnskap. Er det sånn at lavere formuesskatt er den nye oljen, og hvorfor bruker regjeringen så mye mer på skattelette enn på kunnskap?

Statsminister Erna Solberg [10:16:30]: «Den nye oljen» dreier seg om mange ulike kunnskapsbedrifter. De bedriftene trenger kunnskapen som en basis. Derfor løfter vi forskningen med 4,2 pst, i motsetning til de fire siste årene, hvor det har vært 2 pst. realvekst. Det er mulig at en representant for den tidligere regjeringen synes at vi er smålåtne. Hvis vi er dårlige på dette, ønsker jeg gjerne å få høre en beskrivelse av hans egne gjennomsnittlige satsinger de siste fire årene.

Den andre omstillingen nye bedrifter trenger, er rammebetingelser som gjør at de kan vokse seg større. For at den omstillingen skal bety at vi får flere arbeidsplasser fremover, trenger de også gode rammebetingelser i skattesystemet, og de trenger muligheten for innovasjons- og nyskapingsspenger når de vokser – sånn som BIA-midlene og SkatteFUNN-ordningen. Alt dette er satsinger i dette budsjettet. Summen av det bidrar til at kunnskap blir vår nye olje.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:17:39]: Statsbudsjettet er på opp mot 1 200 mrd. kr. Det gir Noreg muligheter mer aldri før har hatt, og da er det viktig at me ser ein god heilskap med ein god sosial profil.

Kristeleg Folkeparti har vore med på ei uførefor reform som gjer at det skal bli enklare å vere ufør og kjempe seg tilbake til jobben. Samtidig må me vere klar over at mange uføre vil vere heilt utan moglegheit til å jobbe. Dei har fått ei rettmessig uføretrygd. Det er derfor med stor skuffelse Kristeleg Folkeparti registrerer at regjeringa kuttar det behovsprøvde barnetillegget for uføre.

Me opplever no at familiar fortel at dei må selje huset og ikkje har råd til å gi barnet ei oppvekst som andre barn i Noreg får. Dette er eit målretta tiltak som hjelper dei som treng det mest. NOVA-forskarane Jon Ivar Elstad og Kari Stefansen har lagt fram informasjon som viser ein alvorleg samanheng mellom barns oppleving av støtte og hjelp og familien sin økonomiske situasjon. Det vil seie at foreldra si moglegheit til å gi støtte og omsorg til barna sine blir veldig svekt ved svak økonomi, forståeleg nok på grunn av stor økonomisk uro i familien.

Me veit at barn av uføre har eit vanskelegare utgangspunkt enn andre. Sosial posisjon går i arv, og eit slikt kutt gjer utgangspunktet for barna enda vanskelegare.

Me har høyrte regjeringa svare at arbeid er løysinga. Men eg vil utfordre statsministeren når det gjeld situasjonen for uføre foreldre som ikkje har moglegheit til å jobbe. Er ikkje nettopp dette kuttet eit alvorleg tilbakeslag for denne gruppa?

Statsminister Erna Solberg [10:19:44]: Jeg har lyst til å understreke at det vi gjør i dette budsjettet, er to ting. For det første: Når det gjelder den store uføreomleggingen som et enstemmig storting vedtok i 2011, så har den noen ganske store konsekvenser for dem som har høye renteutgifter, og derfor har denne regjeringen sagt at vi ikke kan gjennomføre den slik som det ble foreslått av forrige regjering. Vi er nødt til å gjøre overgangen mykere, og der-

for legger vi mer penger på bordet for å hjelpe dem som rammes hardest i omstillingen til en ny uførefor reform.

Det andre er å gjøre en ny vurdering, som jeg har registrert også sto i proposisjonen i 2011 fra den rød-grønne regjeringen, av spørsmålet om barnetillegget. Det har vi gjort, bl.a. basert på anbefalingen fra Brochmann-utvalget. Og ja, det er viktig i fremtiden å sørge for at barn har færre utfordringer med at familien har dårlig økonomi, men vi må da finne andre virkemidler enn å løse det gjennom trygdesystemet. Det vi har gjort, er å lage en sjablongløsning for alle barn. La meg ta et eksempel: En enslig person i jobb med lav inntekt – litt over 300 000 kr, som er blant de laveste heltidsinntekter i Norge – og som har fire barn, ville med det systemet som skulle gjelde før vi så på barnetillegget, kunne tape 72 000 kr ved å gå fra å jobbe 40 pst. til å jobbe 100 pst. Dette er en effektiv barriere for det å være fulltid i arbeidslivet.

Utfordringen er at vi ikke klarer å skille ut de gruppene som absolutt ikke kan arbeide, men det er sånn at hvis arbeidslinjen skal gjennomføres, må vi ikke gjøre det ekstra gunstig å ikke ta ut den arbeidsevnen man har, eller å komme seg tilbake i arbeid – og det gjør barnetillegget i dag.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:21:59]: Eg hører statsministeren seie at me ikkje greier å skilje ut dei gruppene. Og me ser altså at det forslaget som regjeringa no legg fram, er eit betydeleg innsparingstiltak retta mot nokre av dei mest sårbare gruppene i samfunnet vårt. Det er eit innsparingstiltak på over ein halv milliard kroner – opp mot 590 mill. kr.

Statsminister Solberg og eg var med i den same regjeringa i 2005. Den gongen sa daverande statsminister Bondevik at der me gjorde for lite, var for dei fattige barnefamiliane i landet vårt. No har me hatt åtte år med raudgrønt styre, som heller ikkje har greidd å løyse utfordringa, me har opplevd fleire fattige barnefamiljar, og det me ser med det forslaget som ligg her, er at resultatet vil bli at me i 2017 vil ha enda fleire fattige barnefamiljar.

Trur statsministeren at me greier å redusere talet på fattige barnefamiljar med dette tiltaket som regjeringa fremjar no?

Statsminister Erna Solberg [10:23:07]: Den viktigste måten å redusere antallet fattige barn på er å sørge for at foreldrene deres er i arbeid. Det er den absolutt viktigste biten for å få det til, og derfor må vi ha systemer som gjør at de som kan jobbe, kommer i arbeid, vi må ikke ha systemer som hindrer dem.

I dette budsjettet gjør vi flere ting utenfor trygdesystemet for at de som har størst økonomiske utfordringer og har barn, skal få det bedre. Vi lager et opplegg for å differensiere barnehageprisene fra august neste år, vi lager et opplegg hvor de som går i videregående skole og har foreldre med lav inntekt, får høyere stipend, mot at vi reduserer det for dem som har foreldre med høyere inntekt.

Vi har altså målrettet flere av de tiltakene som er utenfor trygdesystemet. Det er vanskelig å gjøre disse tingene. Det skjønner jeg godt. De er ganske hjerteskjærende,

en del av de historiene vi ser. Men det store spørsmålet til slutt er: Hvis vi vil gjøre noe med barnefattigdommen, må vi faktisk bruke det vi vet virker. Arbeidslinjen, det å sørge for at folk er i arbeid, motiveres til å være i arbeid, er faktisk det viktigste for å redusere antallet fattige barn.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kjell Ingolf Ropstad.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:24:29]: Statsministeren snakker om at en gjør noe med barnehagesatsene. Vel, jeg har ikke tenåringsbarn, men det aner meg at tenåringsbarn er ganske dyre i drift de også, så for dem som ikke får lavere barnehagepris, er det å miste barnetillegget ganske hardt. Kristelig Folkeparti er helt enig med statsministeren i at et av de viktigste tiltakene for å hjelpe fattige barnefamilier er å få flere i arbeid, og derfor kommer vi til å kjøre knallhardt på at istedenfor å kutte i antall tiltaksplasser for å hjelpe folk ut i arbeid kommer vi til å prøve å øke antallet tiltaksplasser.

Men det som hovedspørsmålet til partilederen min gikk på, er hva vi gjør med dem som faller helt utenfor, de som ikke kan jobbe. Hvordan kan vi hjelpe dem enda mer? Da regjeringspartiene var i opposisjon, fremmet vi sammen et representantforslag om tiltak for barnefamilie, og i samarbeidsavtalen har vi skrevet:

«Barn som vokser opp i fattige familier i Norge, skal gis mer likeverdige muligheter.»

Jeg lurar på når oppfølginga av representantforslaget skal komme til Stortinget?

Statsminister Erna Solberg [10:25:30]: Det står i budsjettet at vi skal legge frem en handlingsplan mot barnefattigdom i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2015. Det er også enkelttiltak i dette budsjettet, bl.a. noen som imøtekommer utfordringen med tenåringsbarn. Når en øker stipendandelen i videregående skole betydelig for dem som har foreldre med lave inntekter, treffer en akkurat den samme gruppen som opplever at barnetillegget blir annerledes i fremtiden.

Det er også viktig å si at den viktigste jobben vi må gjøre, er å hindre at så mange blir uføretrygdet. Det har mye å gjøre med hvilket tiltakssystem vi har, og vi må ikke bare se på tallet, men også på kvaliteten på de tiltakene. Det har å gjøre med hvordan vi håndterer rusomsorgen i Norge. Det at vi øker aktiviteten på rusomsorgen, vil bidra til å redusere dette. At vi stimulerer og jobber ekstra med hensyn til psykisk helsevern, et prioritetsområde som regjeringen har satt høyt på dagsordenen, og hvor vi har sagt at vi neste år skal innføre fritt behandlingsvalg nettopp for disse to kanskje svakeste gruppene, bidrar til at den sirkele som over lang tid gjør at folk ramler utenfor, og at barn lever i fattige familier, brytes i større grad.

Presidenten: Lise Christoffersen – til oppfølgingsspørsmål.

Lise Christoffersen (A) [10:26:52]: Kutt i barnetillegget er tydeligvis en så dårlig sak for regjeringa at den hele

tida er nødt til å gjemme seg bak hva den rød-grønne regjeringa har vurdert. Nå tyder jo spørsmålet fra representanten Hareide på at regjeringa skal få problemer med å få den saken igjennom i Stortinget, og ingenting ville gledet undertegnede mer.

Men jeg har lyst til å gå tilbake til den saken vi behandlet i Stortinget. Der står det jo i innstillinga:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, slutter seg til at dagens behovsprøvede barnetillegget videreføres.»

Kan statsministeren bekrefte at det er et rett sitat?

Resten av merknaden lyder:

«Flertallet merker seg at dette er et punkt som man skal komme tilbake til ved gjennomføringen av Brochmann-utvalget.»

Den vurderingen har Arbeiderpartiet nå gjort. Jeg lurer på om statsministeren kan si hvor det står at Arbeiderpartiet har endret standpunkt i denne saken.

Statsminister Erna Solberg [10:27:51]: I proposisjonen fra den rød-grønne regjeringen står det at den rød-grønne regjeringen vil komme tilbake til vurderingen av endringer i barnetillegget når man skal behandle Brochmannutvalgets innstilling. Det betyr at man på det tidspunktet man gjennomførte reformen, ikke foretok endringer i barnetillegget, men det sto ikke på noe tidspunkt at Arbeiderpartiet var imot å foreta endringer i barnetillegget. Tidligere statsminister Stoltenberg gjorde også oppmerksom på at dette var en viktig reform, og at disse spørsmålene måtte vi komme tilbake til. Tidligere arbeidsminister Bjurstrøm ga også klare, tydelige beskjeder i mediene om at barnetillegget var et av de områdene som bidro til at arbeidslinjen var vanskelig.

Jeg skjønner at Arbeiderpartiet synes arbeidslinjen er vanskelig å gjennomføre – å sikre den har vært vanskelig for hvert steg vi har tatt. Det jeg er litt forbauset over, er at Arbeiderpartiet nå ser ut til å ha gått bort fra arbeidslinjen i disse viktige spørsmålene, gått bort fra å argumentere for at det skal lønne seg å jobbe, og gått vekk fra å si at vi må ha andre tiltak enn de tiltakene som er innenfor trykkesystemet, for å bekjempe barnefattigdom.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:29:09]: Det er jo en tydelig profil i dette budsjettet. Innsparingen i barnetillegget på 590 mill. kr tilsvarer omtrent det man gir i lettelse i toppskatten, og det sier jo litt om hva som er prioriteringene til regjeringen.

Samtidig gjør man dette på en rekke områder, og det gjøres på litt forskjellige måter: Enten hever man grensen for når man kan få støtte, man gjør ordningen sjablongmessig, eller man unngår å justere for prisstigning. Summen av det man velger å gjøre når det gjelder sosiale kutt på denne måten, er ganske belastende. Barnetillegget har vært nevnt her. Vi kan også nevne en rekke ordninger for enslige forsørgere, hjelpemidler – f.eks. for funksjonshemmede – og gravferdsstøtten, for å nevne noen.

Mitt spørsmål til statsministeren er rett og slett: Når alle

disse tiltakene legges oppå hverandre, ser ikke statsministeren da at det i sum vil gi en svært uheldig sosial profil, og at en rekke av tiltakene også vil belaste kommunene i større grad enn tidligere når det gjelder sosialhjelpsbudsjettene?

Statsminister Erna Solberg [10:30:16]: Det er ikke én krone ekstra i budsjettet for neste år av de endringene som gjøres med barnetillegget, så å koble dette sammen med det som gjøres på innslagspunkt for toppskatt eller annet, blir litt søkt. Det er altså først i 2019 at dette vil ha full effekt – med overgangsordningen som er foreslått.

Jeg har lyst til å si at jeg registrerer hva Senterpartiet sier, men jeg har også lest Senterpartiets partiprogram. Der står det at det er grunnleggende for opprettholdelsen av arbeidslinjen at ingen skal kunne motta mer i velferdsytelser enn det de kunne ha regnet med å tjene som lønnsmotakere. Det er det denne diskusjonen dreier seg om. Eller f.eks.: Da uføreforhøringen ble lagt frem, varslet daværende sosialpolitiske talsmann for Senterpartiet, Geir Pollestad, omkamp om barnetillegget og viste til den nylig fremlagte rapporten fra Brochmann-utvalget, som bl.a. dokumenterer hvordan enkelte familier tjener mer på trygd enn i jobb. Pollestad sa:

«Debatten om uføreordningen er ikke avgjort til evig tid. Dette gjelder også spørsmålet om utforming av barnetilleggene.»

Det er vanskelig å gjennomføre dette, og det er vanskelig å møte enkeltteksemplene. Jeg skjønner godt at det er mange som føler usikkerhet både for det vi har vært enige om, for omleggingen (presidenten klubber) i uføretrygden og for de nye ordningene.

Presidenten: Da er tiden ute, også for statsministeren. André N. Skjelstad – til oppfølgingsspørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:31:41]: Regjeringen kutter i barnehagetilbudet til barn i asylmottak og i nødvendig helsehjelp for asylsøkere i mottak, den reduserer støtten til beboere i mottak som selv ikke har penger til livsopphold, den kutter antall plasser for enslige mindreårige asylsøkere, og ikke minst i språkopplæringen for innvandrere – alt dette i et helhetlig budsjettopplegg.

Vi har 78 200 fattige barn i Norge. Omtrent halvparten av dem har innvandringsbakgrunn. Tror statsministeren at vi får flere eller færre fattige unger ved å gjennomføre disse kuttene?

Statsminister Erna Solberg [10:32:24]: Jeg mener det viktigste vi gjør for å sikre at de som har vært asylsøkere og fått opphold, er å få raskere bosetting. Det jobber regjeringen mye med. Derfor bidro vi også med høyere tilskudd til kommunene i fjor – for å sikre at vi skulle få til mer bosetting, sånn at man kan starte livet sitt ute i en kommune. Det er det viktigste vi gjør, derfor prioriterer vi faktisk det arbeidet meget høyt.

Når det f.eks. gjelder spørsmålet knyttet til færre plasser til enslige mindreårige, er det først og fremst en overslagsbevilgning. Kommer det enslige mindreårige, må

man gi dem et tilbud, og da øker man tilbudet. Heldigvis har vi sett at det i forhold til tidligere har vært en nedgang i antallet som kommer. Da har man mindre behov for plasser. Vi kan ikke opprettholde et system der vi skal betale for plasser vi ikke har asylsøkere i, bare fordi vi forventer at det skal komme flere. Vi øker kapasiteten når det er behov for det, og vi reduserer kapasiteten når det er mindre behov.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:33:38]: Det er ingen tvil om at tiltakene som regjeringen har foreslått, fører til akutt mer barnefattigdom. Statsministeren sier at hun er opptatt av arbeidslinja. Et av de viktigste tiltakene for å få aleneforsørgere i jobb er overgangsstønad. Da kan man utdanne seg og kvalifisere seg i tre år mens man har en trygg inntekt, og ungene trenger ikke å være redde for at de ikke har noe sted å bo i morgen. Den ordningen virker så det suser. Folk kommer i jobb, og man kan kvalifisere seg til en jobb som har såpass høy lønn – når man kan bruke tre år – at man kan forsørge familien sin.

Men hva gjør regjeringen med dette? Jo, de kutter to år av denne ordningen.

Kan statsministeren redegjøre for hvordan dette på kort sikt vil virke med hensyn til fattige barn? Hvor mange av disse foreldrene vil få jobb når man nå tar bort denne muligheten til å kvalifisere seg for jobb?

Statsminister Erna Solberg [10:34:43]: Det er ingen tvil om at det er forskjell mellom Høyres, regjeringens og SVs forhold til arbeidslinja. I nesten alle reformer – unnatt da SV satt i den rød-grønne regjeringen – der man har gjort endringer i ordninger med hensyn til arbeidslinja, har SV vært imot. Det var de også den gang man gikk fra en overgangsstønad på ti år til en overgangsstønad på tre år. Det er en av de mest vellykkede reformene vi har gjort for arbeidslinja og for å forhindre at barn blir fattige.

Vi mener at ett års omstillingsprosess er nok i en sånn situasjon, med den muligheten vi har for dem som har særlig syke barn – akutt eller lenger – og med spesielle forhold som ligger i ordningen. Da er det å få en overgangsstønad ett år, sånn at man kan områ seg og komme videre, viktig. Og vi har altså andre ordninger, f.eks. lånekasseordninger hvor man kan søke om å delta i studier og annet. Vi mener at de ordningene er gode nok til at de som trenger det, kommer til å få hjelp. Men vi mener at dette er viktig, at man etter ett år har fått tid til å omstille livet sitt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:36:09]: Gode betingelser for næringslivet er viktig. Et av forslagene i statsbudsjettet handler om å heve momsgrensa for netthandel fra 200 kr til 500 kr. Det kan høres tilforlatelig ut, men i realiteten er dette et forslag som svekker konkurranseevnen til norsk varehandel betydelig. Alt norske butikker selger mellom

200 kr og 500 kr, vil i realiteten bli 25 pst. dyrere enn det utenlandske nettbutikker kan tilby. Bransjen, næringslivet og NHO har advart sterkt mot forslaget til ordning og har sagt at det kan komme til å bety utflagging av virksomheter og nedlegging av arbeidsplasser i Norge.

Senterpartiet ser positivt på netthandel – og vi er tilhengere av forenkling – men konkurranse må skje på like vilkår. I denne saken valgte regjeringen en linje som gjør det vanskeligere for norsk næringsliv. Komplet.no sier rett ut at dette betyr at de må flytte sin virksomhet til Sverige, noe som kan bety at 200 arbeidsplasser forsvinner.

Alle norske nettbutikker er i realiteten i samme situasjon, men det gjelder også vanlige butikker – varehandelen rundt omkring i det ganske land – sportsforretninger, parfymier, elektronikkbutikker og leketøysbutikker, for å nevne noen. Mitt spørsmål til statsministeren er rett og slett: Hvorfor valgte regjeringen med åpne øyne å svekke norsk varehandel og norske nettbutikker ved å påføre dem en slik vesentlig konkurranseulempe?

Statsminister Erna Solberg [10:37:47]: Dette er et forbrukerrettet tiltak, som gjør det enklere for mange av dem som ønsker å kjøpe fra utlandet. Noen gjør det i konkurranse med norsk næringsliv, andre gjør det fordi de kjøper varer fra utlandet som ikke er så lett tilgjengelige i Norge.

Jeg hører at det er store tall som er beregnet. Jeg mener at det ikke er noen dokumentasjon på at disse tallene kommer til å stemme. Det er viktig å huske at det vi foreslår, er å øke med 50 kr, inklusive frakt og gebyr. I praksis betyr det at det er 125 kr i merverdiavgift for de fleste pakker som utgjør forskjellen – ut fra dagens gebyrregler. Det gjør at summen, med det vi inkluderer, blir mindre – når både frakt og gebyr er en del av dette.

Jeg mener det er flott at det er flere partier enn regjeringens partiene som er opptatt av likebehandling av norske næringsdrivende. Jeg hadde håpet at diskusjonen vi hadde om f.eks. formuesskatt, hadde hatt det samme preget. Formuesskatt er en særnorsk straffeskatt på norske arbeids plasser, som rammer den langsiktige private kapitalen i Norge, og som bidrar til betydelig mer usikkerhet for mange arbeidsplasser og betydelig mer fokusering på kortsiktige investeringer istedenfor på langsiktige investeringer.

Dette er en avveining mellom forholdene for næringsdrivende, selvfølgelig, og forholdene for forbrukere. Jeg tror ikke at konsekvensene er så store som næringslivet sier. Det er mange forbrukere som synes at dette er bra. Dette er noe som mange partier har lovet. Vi som parti synes det er greit å gjennomføre det vi lover i et valg. Jeg synes også det er viktig med tanke på politikernes status: ikke bare å snu hver gang andre argumenter kommer på bordet.

Marit Arnstad (Sp) [10:39:43]: Jeg opplever det slik at statsministeren egentlig forsøker å bagatellisere saka lite grann, iallfall i relasjon til hva næringslivet sjøl mener. NHO-sjefen, Kristin Skogen Lund, har advart på det sterkeste mot forslaget. Hun sier:

«Det er veldig dumt å bruke skattebetalernes penger til å favorisere utenlandske bedrifter.»

Hun sier videre at man kan like gjerne stå på Gardermoen og dele ut «en hundrings».

Jeg synes det er viktig at en tar spørsmålet på det største alvor. Det har Høyre gjort tidligere. For et år siden, i september 2013, sa Høyre at dette var et problem når det gjaldt norsk næringslivs konkurransevne. Tore Vamraak, finanspolitisk rådgiver, uttalte:

«En slik økning» – av grensen, altså opp til 500 kr eller 1 000 kr – «vil endre «tollfrigrensen» fra å være et forenklingstiltak til å bli en diskriminering av norske forretninger.»

Det er ganske presist det som kommer til å skje dersom et slikt forslag blir vedtatt. Når Høyre for et år siden mente at dette kunne svekke konkurransevnen, hva er det som har forandret seg fram til i dag?

Statsminister Erna Solberg [10:40:52]: Det som forandret seg, var spørsmålet om det vi – og mange andre partier i Stortinget – hadde vært med på, nemlig å si at vi skulle gå opp til 1 000 kr. Det gikk Høyre vekk fra før valget i 2013. Vi sa vi skulle heve grensen, men vi sa ikke at vi skulle gå opp til 1 000 kr, som tidligere. 1 000 kr ville vært et ganske høyt hopp.

Det vi nå gjør, er å legge inn frakt og gebyr. Vi øker det til 500 kr totalt, som er en betydelig mer moderat endring enn det forslaget som Tore Vamraak kommenterte, og som Høyre ikke gikk til valg på. Vi mente da at det ville innebære for store endringer for norsk næringsliv.

Det er en avveining mellom forbrukerhensyn og det å bidra til mer konkurranse, f.eks. når det gjelder varehandelen og detaljhandelen i Norge. Det er jo noen som mener at det er mye konsentrasjon rundt disse områdene – da kan det være behov for litt konkurranse.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings spørsmål – først Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [10:42:02]: Jeg synes statsministeren tar svært lett på norske arbeidsplasser, og jeg reagerer på en del av argumentasjonen som blir brukt, når en i fullt alvor står her og hevder at dette til en viss grad handler om varer som ikke finnes i Norge, at det er det netthandel handler om. Nei, denne saken handler om at varer solgt fra Norge er pålagt moms, mens varer solgt fra utlandet er fritatt for moms. Det er konkurransevridende. Virke har kommet med et forsiktig anslag om at det kan stå om så mye som 10 000 arbeidsplasser. NHO advarer kraftig.

Dette er en sak som næringslivet ikke har fått sagt sin mening om, og da er mitt spørsmål til statsråden: Når en hører reaksjonene fra næringslivet og en hører hvor ullen statsministerens egen argumentasjon er, er det ikke da på tide å sette en fot i bakken og la næringslivet få lov til å si sin mening om dette, gjennom en skikkelig høring, før en gjennomfører en så dramatisk endring?

Presidenten: Erna Solberg er fortsatt statsminister, må presidenten minne representanten om.

Statsminister Erna Solberg [10:43:06]: Jeg mener at en av de fine tingene med at vi har en mindretallsregjering – selv om en statsminister alltid vil ønske seg en flertallsregjering – er at de høringene som nå foregår i Stortinget, vil være helt reelle, det vil være mulig å legge frem alle sine synspunkter, og til slutt skal Stortinget fatte et vedtak om dette.

Vi har som regjering foreslått det vi faktisk lovet allerede – å øke denne grensen. Vi har gjort det, og inkludert frakt og gebyr, som jo gjør at det ikke er snakk om 500 kr, blir det sannsynligvis en økning på rundt 150 kr i forhold til dagens ordning. Vi gjør det fordi vi mener at det også er en forenkling, og vi tar hensyn til de sterke forbrukerinteressene og forbrukerønskene om å gjøre dette på en enklere måte. Noen ganger er det sånn at vi i vårt samfunn må veie hensyn til forbrukere og næringsliv mot hverandre, og da må forbrukerne av og til vinne. I denne saken har de vunnet.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgings spørsmål.

Else-May Botten (A) [10:44:09]: Det har kommet sterk kritikk fra både NHO og Virke, som det har vært sagt tidligere her, men også fra Høyres ordfører i Sandefjord i dag i Dagens Næringsliv. Denne saken opplever jeg føyer seg inn i en rekke lignende saker og endringer som regjeringen har gjort innenfor næringslivets rammevilkår, som ikke er kunnskapsbaserte nok fordi de ikke er utredet nok.

Statsministeren var innom formuesskatten. Stein Erik Hagen er største eier i Komplet.no. Regjeringen bruker milliarder på å styrke hans privatøkonomi og andre i den klubben, mens vilkårene for bedriftene han eier, blir raset. Hvordan kan regjeringen legge fram et forslag som i praksis betyr å skufle butikkarbeidsplasser ut av landet?

Statsminister Erna Solberg [10:45:06]: Jeg mener at dette er en mindre endring som blir en forenkling, og som ikke kommer til å skufle arbeidsplasser ut av landet. Men jeg vet at hver gang vi kommer med forslag som gir tøffere konkurranse, så protesterer næringslivet. Jeg har vært lokalpolitiker, og jeg har opplevd hvordan næringslivet ikke liker et nytt kjøpesenter et annet sted fordi det innebærer konkurranse med egne butikker. Jeg har sett at når vi har forsøkt å gjøre oppmykninger innenfor områder som har vært detaljregulert tidligere, så har næringslivet ikke vært så begeistret for det. Det er jeg vant til. Når en sørger for at forbrukerhensyn av og til vinner i noen saker, så vil næringslivet være opptatt av å argumentere mot noen av de endringene. Selv om man ofte snakker om at mer konkurranse er bra, synes man ikke det er bra når den kommer på ens eget område.

Hvis det er sånn at Arbeiderpartiet nå har lyst til å lytte til næringslivet, synes jeg de skal lytte til veldig mange av de andre ønskene som vi faktisk innfrir, f.eks. når det gjelder skatt, når det gjelder Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA, når det gjelder SkatteFUNN, ja, på alle de områdene de ikke bidro til å skape nye arbeidsplasser da de satt i regjering.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:46:28]: Først til litt oppklaring, tror jeg, for når det henvises til partiprogram, er det jo litt ulikt hva man der nevner – det er spørsmål om tollfrihet, og så er det andre som har snakket om grensen for merverdiavgift. I vårt program dreier det seg om toll – så skal det være sagt.

I et intervju med NRK sa en av statssekretærene i Finansdepartementet i forgårs at man har regnet ut at statens tap på den foreslåtte endringen beløper seg til 180 mill. kr. På spørsmål om man har regnet på hva det betyr for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser, svarer statssekretæren at det har man ikke regnet på. Stemmer det?

Statsminister Erna Solberg [10:47:22]: Det er ikke enkelt å beregne hva en slik marginal økning av denne grensen betyr for norske arbeidsplasser, og det er ikke gjort noen særskilt vurdering av det i denne sammenhengen. Det blir heller ikke gjort hver gang vi øker andre avgifter, f.eks. petroleumsavgifter, som vi øker i budsjettforlik i Stortinget, eller annet, som også har konsekvenser for norske arbeidsplasser.

Presidenten: Ingunn Gjerstad – til oppfølgings-spørsmål.

Ingunn Gjerstad (SV) [10:47:50]: Av de 365 000 som arbeider i varehandelen, står mange som medlemmer i Handel og Kontor med tariffavtaler og opprettholder den norske arbeidslivsmodellen. På samme vis har vi logistikkfirmaene i Norge som i regulerte former gir skatteinntekter til å bygge velferd. Og i den andre enden står en økende andel nettbasert handel som vi har eksempler på organiseres mer som slaveri enn som arbeid, som i tilfellet Amazon. På hvilken måte vil statsministeren forklare partene i vårt regulerte arbeidsliv og dem som nå står i fare for å miste arbeidet sitt i varehandelen, at denne momsendringen bygger opp om Stortingets satsing mot et stadig mer kriminelt og uregulert arbeidsliv?

Statsminister Erna Solberg [10:48:48]: Vi har et godt samarbeid med partene om å slå ned på den økonomiske kriminaliteten, særlig knyttet til arbeidslivskriminaliteten. Vi jobber sammen med LO og NHO for å iverksette en tiltaksplan. Jeg mener at det selvfølgelig også er store utfordringer med alt vi handler. Om vi handler i regulerte butikker i Norge, eller om vi handler over nettet, er det store utfordringer med hensyn til hvordan de sosiale arbeidslivsforholdene har vært i de landene hvor varene er produsert. Veldig mye av de varene vi kjøper, er produsert i land hvor arbeidsmiljøet ikke er som hos oss. Det er viktig å jobbe med den etiske bevisstheten, men det er dessverre sånn at vi kan gå inn i butikker i Norge og kjøpe klær, kjøpe ting som er laget under arbeidsvilkår som vi ikke ville ønsket å ha, og som vi mener vi skal bekjempe internasjonalt. Der er det ikke forskjell om vi kjøper ved netthandel, eller om vi går inn i en norsk butikk. Det vi må

jobbe med, er å sørge for at hele leverandørkjeden er etisk ansvarlig.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:50:16]: Statsministeren leder en mindretallsregjering som er så forrykende heldig å ha en samarbeidsavtale med to partier i denne sal. Nå er budsjettforslaget lagt fram. Der senker regjeringa bilavgiftene med 1,3 mrd. kr, og det var ikke bare Venstre som ikke syntes det var et scoop – alt fra alle miljøorganisasjonene til bilimportørene var plutselig på vår side der. Vi ser at Enova får tildelt en rekke nye oppgaver, mange flere oppgaver enn hva økningen i bevilgninger skulle tilsi. Man kutter også i skogvernet, og debatten i det offentlige rom viser at det er basert på en feilslutning om at vi ikke har noe mer skog å verne.

En klok Venstre-leder ved navn Lars Sponheim sa en gang at når man sitter i regjering, har hatt ting ute på høring og drøftet alle aspekter ved ting, tenker man at «dette er den riktige avgjørelsen». Så kommer avgjørelsen ut i det offentlige rom. Man blir utsatt for debatt, og man blir utsatt for et søkelys på de avgjørelsene man har tatt. Da viser det seg kanskje at noen av de tingene som virket helt åpenbare og enkle inne i regjeringsrommet, ikke er riktige når de kommer ut i den åpne debatten.

Mitt spørsmål til statsråden er: Når hun ser på miljøbudsjettet, når hun hører på hva alle miljøorganisasjonene sier, på hva Venstre sier, på hva næringslivet sier, og til og med på hva bilimportørene sier: Syns statsministeren at noe av denne kritikken har noe for seg?

Presidenten: Erna Solberg er fortsatt statsminister – vær så god.

Statsminister Erna Solberg [10:52:05]: La meg begynne med å si at jeg mener det samme nå når jeg er i posisjon, som jeg mente i opposisjon. Det betyr at jeg mener at det er fruktbart at vi har den diskusjonen som foregår i Stortinget rundt enkeltforslag. Det kan også vise seg at det kommer nye opplysninger om konsekvenser av enkeltforslag som vi ikke har hatt med oss når vi har gjort beslutningene i regjering. Det mente jeg var en utfordring med den forrige regjeringen, hvor det ofte ble så detaljert forhandlet at den ikke kunne gjøre endringer i Stortinget. Jeg mener det er en fordel at vi har et åpent sinn rundt det. Så bare for å slå det fast: Det er ingen forskjell på hva jeg mener i opposisjon og i posisjon.

Jeg ser heller ikke bort fra at det er områder som vi i dette budsjettet kommer til å endre på fordi vi selv også kommer til en erkjennelse av at dette bør vi enten vente med eller gjøre på andre måter, ut fra de innsigelsene som kommer gjennom Stortingets behandling.

Men når det gjelder området knyttet til miljø og klima, mener jeg at særlig på klimasiden leverer vi mye i dette budsjettet. Vi leverer mer penger til enøk, vi har sagt at det skal bli et skattefradrag, men vi øker rammene for å løse det og får en tilskuddsordning inn i Enova. Vi sørger for mer penger inn i fondet, som hvert eneste år vil gi mer av-

kastning. Slik Enova fungerer med hensyn til miljøteknologi, gir man tilsagn, og nå har man da rom for å gi mer tilsagn. Når man vet at fondet i årene fremover vil bli større med mer penger, gir det en forutsigbarhet for hva man kan si ja til av norske bedrifter.

Jeg har lyst til å understreke at det er mange som snakker om enkelttiltak for klima på budsjettet. Men det kanskje aller største vi gjør, er faktisk å få med oss næringslivet i den omstillingen og gi dem den støtten vi kan gi, for å skape den nye miljøteknologien. Det er det som virkelig kommer til å utløse omstillingen i det norske samfunnet, og der gir vi altså mye større rom i det som foreligger.

Jeg vet at vi skal forhandle, og jeg er helt sikker på at vi også kommer til å møte krav som vi må innfri.

Trine Skei Grande (V) [10:54:16]: Da Venstre var med og lagde samarbeidsavtalen, var det noen hovedpunkter som var viktigst for oss. Det tror jeg kanskje folk har fått med seg hva er. Ett av dem var miljø, en annen ting var kampen mot barnefattigdom. Det kom ikke så mange forslag. I RNB fikk vi inn gratis kjernetid. Nå står det at det skal lages en strategi. Det er jo egentlig tiltak vi trenger i kampen mot barnefattigdom.

I spørretimen den 28. mai i år sa statsministeren til meg:

«Det er selvfølgelig vanskelig for en statsminister å forhåndsprofilere alle deler i budsjettet, men jeg tror at jeg med rimelig stor grad av sikkerhet kan si at Trine Skei Grande vil bli hørt når vi legger frem det.»

Jeg har to spørsmål til statsministeren. Skal jeg bli hørt nå, eller har jeg blitt hørt? Og kommer det til å bli færre fattige barn med det budsjettet som nå er lagt fram?

Statsminister Erna Solberg [10:55:12]: Det replikordskiftet dreide seg bl.a. om lavere barnehagesatser for de fattigste barna. Det er representanten blitt hørt på. I tillegg har vi lagt inn større stipend til barn fra fattige familier som går på videregående skole.

Jeg har også lyst til å si at ja, det er tiltak vi trenger å sette i verk. Det er enkelttiltak, det er tiltak for å styrke områder, og jeg mener at det viktigste er å gjøre det utenfor selve trykkesystemet, fordi det har negative virkninger i forhold til arbeidslinjen. Men grunnen til at vi har sagt at vi skal ha en strategi, er Riksrevisjonens kritikk av de tiltakene som er kommet de senere årene. De oppfattes som stykkevisse og delte enkelttiltak som ikke ses i en sammenheng. Så vi imøtekommer Riksrevisjonens kritikk av at det er en lite strategisk gjennomgang av hvilke tiltak som fungerer best mot barnefattigdom. Dette gjør at vi har sagt at vi må bruke lengre tid på det, vi må se sammenhengen mellom hva vi gjør for foreldrene og for barna, og vi må se på enkelttiltak i en strategi som henger sammen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Terje Breivik.

Terje Breivik (V) [10:56:30]: Eit tema me brukte mykje tid på i Nydalen i fjor haust, var todelinga i økonomien. Derfor gledde det meg og Venstre då regjeringsplattforma vart gjort offentleg nokre veker seinare: «Todelin-

gen av økonomien gjør at det blir stadig viktigere å sikre Norge flere ben å stå på økonomisk.» Det er ei formulering Venstre er heilt samd i, og som er avgjerande for oss i arbeidet med statsbudsjettet for 2015.

I det høvet har Venstre spurt Finansdepartementet om kva nye tiltak regjeringa foreslår i statsbudsjettforslaget sitt for å motverka todelinga i økonomien. I klartekst var svaret: Ikkje eitt nytt tiltak. Derimot peikar regjeringa på reduksjon av formuesskatten eller eit betre skatt- og avgiftssystem. Det er mogleg det er bortfallet av årsavgifta for campingvogner regjeringa, statsministeren og parti-leiaren i Høgre tenkjer på.

Spørsmålet er kort og godt: Er dette ei problemstilling regjeringa framleis tek på alvor?

Statsminister Erna Solberg [10:57:33]: Det gjør vi absolutt. Men jeg har også sagt at det vi så som todeling for noen år siden, i mye sterkere grad er blitt en felles utfordring. Det vi nå ser i olje- og gassvirksomheten, er at de samme kostnadsutfordringene i en lavere aktivitet er der, som det har vært i resten av landets økonomi, som en del av todelingen. Derfor mener jeg at det i dag ikke er en forskjell på strategien for den delen som ikke er oljerelatert, og den delen som er oljerelatert, for å løfte omstillingen. Når investeringen i oljevirkosomhet neste år går ned med ca. 10 pst., har det en ganske stor betydning for hvordan balansen kommer til å være fremover.

Da er det også viktig å stimulere de andre delene av økonomien. Jeg mener vi gjør veldig mye for å stimulere andre deler av økonomien. Jeg mener at det vi gjør på formuesskatt, bidrar til å stimulere. Det vi gjør på lønnsbeskatningen, bidrar til å stimulere arbeidsdeltakelsen. Jeg mener det vi gjør på SkatteFUNN, bidrar til at vi får enda flere bedrifter som vil forske mer, noe som er viktig, og det samme er det vi gjør med BIA-ordningen. En lang rekke av forsknings- og stimulerings tiltakene er også viktig for dette.

Presidenten: Eva Kristin Hansen – til oppfølgings-spørsmål.

Eva Kristin Hansen (A) [10:58:49]: Det er interessant å høre på tjuvstarten av forhandlingene mellom regjeringen og Venstre. Jeg tror nok det er flere her som er spent på fortsettelsen, og særlig er jeg opptatt av det som går på klima og miljø.

Journalistene har jo i den siste tiden kastet terninger og gitt karakterer til regjeringsmedlemmene. En av ministrene fikk så dårlig karakter at hun i dag prøver å få bedre karakter i VG, og statsministeren rykket også ut i forsvar ved å si at det ikke er så lett når de andre i regjeringen ikke er så opptatt av det feltet statsråden har ansvar for, nemlig klima og miljø. Jeg synes det er interessant at statsministeren innrømmer at klima ikke er viktig for store deler av regjeringen, og vi vet jo at virkemidlene når det gjelder klima, ligger hos mange statsråder, bl.a. Tord Lien, Ketil Solvik-Olsen, Jan Tore Sanner og Siv Jensen.

Jeg har lyst til å spørre statsministeren: Føler hun ikke at det er hennes ansvar å sørge for at klima blir satt høyt på

dagsordenen, og at man presenterer bedre budsjetter enn det man har gjort nå med tanke på klima?

Statsminister Erna Solberg [10:59:48]: Jeg er, som leder av regjeringen, veldig opptatt av at alt vi gjør i denne regjeringen, er et felles ansvar. Jeg mener vi har levert et veldig godt klimabudsjett. Jeg skjønner at mange ønsker enda flere tiltak, og at det er noen områder som man mener ikke er riktige og går i feil retning. Men når man ser på hvilke nye tiltak vi legger inn, i forhold til hva den rød-grønne regjeringen la frem, hva vi gjør på f.eks. kjøp av tog tjenester, hva vi gjør med avskrivings satser på vindkraft, på områder hvor f.eks. den rød-grønne regjeringen sa nei til opposisjonen i klimaforhandlingene, så beveger vi oss et godt stykke videre.

Jeg mener at det ikke er noen grunn til å si at denne regjeringen ikke tar klimaspørsmålene på alvor, og jeg registrerer jo at også de som kritiserer oss for ikke å gå langt nok, faktisk sier at vi gjør mer enn den forrige regjeringen gjorde på disse områdene.

Så har vi noen store områder som ligger foran oss, som vi må finne enda bedre tiltak for, og det jobber regjeringen med.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:01:04]: Jeg har stor forståelse for Venstres frustrasjon, ikke minst på klima- og miljøområdet. Det skal bli interessant å følge forhandlingene mellom regjeringen og Venstre og Kristelig Folkeparti.

I forbindelse med klimaforliket var partiene opptatt av at skog var viktig for å redusere klimagassutslippene i Norge, og derfor er det veldig skuffende at bl.a. skogvernet er redusert så betydelig som det er. Så har regjeringen foreslått 3 mill. kr til skogplanting, og det er med respekt å melde ganske puslete. Unnskyldningen for å bevilge bare 3 mill. kr over tre år er at de skal måle og evaluere klimaeffekten etter tre år. Det jeg da lurer på, er: Hva slags klimaeffekt skal en måle av skogplantet gran etter tre år, all den tid grantrær bruker flere tiår på å vokse seg store og hogstmodne?

Er regjeringen og statsministeren fornøyd med skogsatsingen i klimasammenheng i dette budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [11:02:07]: Jeg er sikker på at det er enkelttiltak som vi alle mener vi kunne bevilget mer til, men i balansen mellom hva vi har laget rom for i dette budsjettet, og hvor mye mer vi får til når det gjelder nye tiltak og forsterkninger av klimatiltak, mener jeg vi har gjort en god jobb. Det var jo misnøye i den forrige regjeringen også. Jeg husker en uttalelse fra Kristin Halvorsen, som sa: Se hva vi har å slite med, med henvisning til olje- og energiminister Borten Moe fra Senterpartiet. Det viser vel at det var litt vanskelig.

Jeg ser et samarbeid mellom en olje- og energiminister og en klimaminister som er særlig godt, og som vi nå ser gjør viktige strategiske grep ikke minst for fornybarsatsingen i Norge. Det at vi nå har klargjort og gått inn for to nye kabler til Europa, betyr ikke bare at vi bidrar til å få mindre

CO₂-utslipp i Europa, det bidrar også til at rammebetingelsene for fornybarsektoren fremover blir mer forutsigbare, og vi kan få flere investeringer i Norge.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:03:21]: Representanten Trine Skei Grande tok opp samarbeidsavtalen, og det er jo blitt grundig påpekt at både klima og sosial profil kommer til å bli tema som blir løftet inn i forhandlingene vi nå skal til med.

Men et annet felt som vi har felles i samarbeidsavtalen, som jeg vet statsministeren er helt enig med Kristelig Folkeparti om, og som en ønsker å styrke, det er frivilligheten. Derfor syntes vi det var litt merkelig at det i forslaget til budsjett var en rekke kutt til frivillige organisasjoner. Jeg kan ikke nevne alle, men det er iallfall kutt til Operasjon Dagsverk, kutt til MOT, som er en organisasjon som arbeider mot mobbing, kutt til en rekke frivillige organisasjoner som driver bistandsarbeid gjennom infostøtten, kutt til ulike miljøorganisasjoner, kutt til 4H, kutt til studieforbundene, osv.

Når kommer regjeringa med det varslede løftet for bedre vilkår for frivillige organisasjoner?

Statsminister Erna Solberg [11:04:13]: I det budsjettforslaget som foreligger, er det flere viktige løft. Ett av dem er endringen av tippeskakelen, som faktisk bidrar både til noen frivillige organisasjoner og til idretten med midler fremover. Det er et stort løft med en stor økonomisk ramme. I tillegg øker vi bevilgningene når det gjelder de andre momskompensasjonsordningene.

Så er det noen omlegginger som gjøres på de enkelte budsjettene, men når man nevner f.eks. Operasjonen Dagsverk – og jeg ser at jeg er blitt utfordret på det som tidligere Operasjon Dagsverk-leder – har jeg lyst til å si at vi har ikke fordelt noen penger fra infostøtten ennå. Derfor er det ikke slik at noen organisasjoner kan si at de har fått et kutt, eller at noen andre har fått et kutt. Vi har sagt at de pengene vi bruker på bistand, skal vi bruke primært i utviklingsland. Vi skal bruke dem til å gi helse, gi utdanning og annet, ikke på å ansette folk i Norge. Men fortsatt vil det være 60 mill. kr – to tredjedeler av det som har vært bevilgningene før – og det skal spisses. Da er det avhengig av hvor godt formålet er. Noen organisasjoner kan risikere å få større kutt, og noen kan stå uten kutt til slutt når pengene er fordelt.

Presidenten: Rasmus Hansson – til siste oppfølgings-spørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [11:05:29]: Statsministeren gjentar gang på gang at særlig på klima leverer statsbudsjettet mye, og vi håper jo alle at hun har rett i det. Problemet er å forsøke å finne ut hvorvidt man kan verifisere en slik påstand. Representanten Skei Grande tok f.eks. opp kutt i drivstoffavgifter, kutt i bilavgifter osv. på 1,3 mrd. kr innenfor samferdselssektoren. Det som har preget sam-

ferdselssektoren de siste årene, er at utslippene der har økt, til tross for at den nåværende statsministeren ikke er den første statsministeren som har påstått at man kutter utslippene. De har økt med 10 pst. siden år 2000.

Så spørsmålet til statsministeren er: Kan hun nå gi noen tall for hva som skal være klimaeffekten, både av avgiftskuttet på biler og andre ting og av andre tiltak innenfor samferdselssektoren? Hvilke utslippskutt vil vi få se innenfor denne sektoren som verifiserer påstanden om at dette er et så sterkt klimabudsjett?

Statsminister Erna Solberg [11:06:36]: Det er ikke mulig å gå inn og vurdere hver enkelt, men det er klart at for hver gang – og det har TØI også sagt – folk kjøper en ny bil i Norge, så går utslippene ned. Det betyr at hvis flere kjøper nye biler i Norge, blir det lavere utslipp. Så kan man godt si at det ville vært enda mindre utslipp hvis vi hadde hatt andre avgifter, avhengig av hvilke nye biler folk kjøpte, og det er jo det vi har sagt, at vi kommer med hele omleggingen og gjennomføringen av bilavgiftssystemet i revidert nasjonalbudsjett neste år. Det er varslet tidligere og har vært enighet i Stortinget om at det skal komme på det tidspunktet.

Så fornying av bilparken betyr mindre utslipp. Vi har sikkert potensial for å få enda mindre utslipp, men vi er ikke der. Så har vi sagt at noe av det viktige vi gjør på samferdselsområdet, er at vi nå sørger for et bedre kollektivtilbud ved at vi kjøper langt mer enn det som var planlagt av togutstyr, for at det kan gå oftere tog på de skinnene vi har i dag. I tillegg er vi jo nå 5 mrd. kr foran den opptrapningen som skulle være på jernbaneinvesteringer, i forbindelse med Nasjonal transportplan. Det er det jo lagt opp til i løpet av de to siste årene. Det er betydelig større (presidenten klubber) gjennomføring på tog enn det f.eks. er på veiområdet (presidenten klubber igjen) innenfor dette. Det gir ikke effekt neste år, men det gir effekt når det er ferdig.

Presidenten: Da er taletiden over. Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:08:10]: Regjeringen sparer 590 mill. kr på omleggingen av barnetillegget for de uføre. Det er et solid bidrag fra dem som har minst, til Erna Solbergs skattefest for dem som har mest.

Vi har hørt en del historier de siste ukene som har rørt mange: Camilla Stensletten fra Hordaland, som spurte statsministeren hvor hun skal bo med toåringen sin. Stine, alenemor for en jente på 9 år, som ba meg ta opp det samme spørsmålet med statsministeren under forrige partilederbatt. Dette er foreldre som er redde for framtiden. De kan ikke jobbe, og de ser at statsministerens politikk kommer til å gå ut over deres barn. Og når vi spør statsministeren hva hun vil gjøre for å hindre at disse barna får en tøffere hverdag, får vi foredrag om arbeidslinjen.

Jeg vet at statsministeren er fornøyd med statsbudsjettet, men også hun må innrømme at det ikke kommer til å få en som er lam, til å begynne å gå. Ingen kommer til å reise seg fra rullestolen på grunn av dette statsbudsjettet, ingen kroniske sykdommer kommer til å bli kurert på grunn av

dette statsbudsjettet. Og regjeringen må forstå at det oppleves som – og er – fryktelig urettferdig at foreldre som ikke kan jobbe, skal få dramatisk redusert sine inntekter. Og taperne vil være de mest sårbare – barna.

Mitt spørsmål til statsministeren er derfor: Er statsministeren enig i at fjerningen av barnetillegget vil bety at også foreldre som av helsemessige grunner ikke kan arbeide, vil miste inntil 28 000 kr i året? Og: Tror statsministeren dette kuttet for forsørgere som ikke kan arbeide, vil føre til en bedre eller en vanskeligere hverdag for barna deres?

Statsminister Erna Solberg [11:10:03]: La meg begynne med å kommentere innledningspremissen: Det er altså slik at neste år sparer vi ikke én krone til å finansiere noen som helst skatteletter ved omleggingen av barnetillegget. Tvert imot så bruker vi 600 mill. kr mer på uføretrykdomleggingene, både den omleggingen som er en konsekvens av det som ble vedtatt 2011, og de skjermings tiltakene som denne regjeringen har foreslått, slik at konsekvensene nettopp for dem som har en egen leilighet, som har lån å betale, ikke skal bli så store de første årene. Det er jo fordi at vi har sett at det forslaget som den forrige regjeringen fremmet for Stortinget, gir for dramatiske konsekvenser for noen av dem som sitter med høy gjeldsbyrde, vi sørger for at den overgangen blir bedre.

Ja, vi lager et sjablongmessig tillegg i stedet for et behovsprøvd tillegg, og da er det noen dilemmaer. Og det er ikke slik at alle som sitter i rullestol, ikke kan jobbe – det synes jeg er en undervurdering av mennesker som sitter i rullestol. Veldig mange som sitter i rullestol, ønsker å være ute i arbeid, så vi må ikke ha det som utgangspunkt. Dette er faktisk noe av det vi skal jobbe med å tilrettelegge bedre for, å sørge for at vi bruker de tiltakene vi har, på en bedre måte for å sikre at enda flere av dem kan bruke den kraften.

Så har jeg lyst til å si: Dette er selvfølgelig vanskelig, og jeg undervurderer ikke at det er noen personer som får det vanskeligere – både med det et enstemmig storting har gjort, i omleggingen av uføretrykden, og med det som er knyttet til barnetillegget. Men hvis vi mener at den langsiktige jobben for at færre skal falle utenfor, for at ikke flere barn skal bli fattige, er å sikre en tilknytning til arbeidslivet, så må vi sørge for at det ikke blir ulønnsomt å jobbe, og det er en utfordring i dag. Det viser det eksemplet jeg nevnte tidligere: Hvis man har fire barn og jobber 40 pst., vil man ved å gå opp til 100 pst. tape nesten 70 000 kr.

Audun Lysbakken (SV) [11:12:20]: Det er jo ikke en arbeidslinje som preger dette budsjettet – det er en arvelinje. Det skal lønne seg å arve, er beskjeden fra regjeringen. De som lever av arv og store renteinntekter, skal få mer, og de som har minst, skal få mindre.

Regjeringens beskjed er at de rike har godt av å få mer, mens de fattige har godt av å få mindre. Det er overklasse-moral.

Jeg registrerer at statsministeren har problemer med å erkjenne og si tydelig at det er sånn at mange som ikke kan arbeide, kommer til å bli fattigere.

Derfor vil jeg stille spørsmålet mitt én gang til: Kan statsministeren si tydelig og klart at det er sånn at fjerningen – eller endringen – av barnetillegget vil bety at også foreldre som av helsemessige grunner ikke kan arbeide, vil miste en vesentlig del av trygden sin, og tror statsministeren at dette kuttet, for forsørgere som ikke kan arbeide, vil føre til en bedre eller vanskeligere hverdag for barna deres?

Statsminister Erna Solberg [11:13:23]: Som vist i VG i dag er det neste år noen av dem som er på uføretrygd, som kommer til å komme bedre ut med de endringene som gjøres, og noen kommer til å komme dårligere ut. Ja, det vil være noen personer som kommer dårligere ut økonomisk av at det ikke er barnetillegg, og ved at gjeldsrenten får mindre fradrag, noe som også representanten Lysbakken har vært enig i og stemt for i Stortinget. Dette er tiltak som bidrar til at noen uføre kommer til å få det vanskeligere, samtidig som andre kommer til å få det bedre.

Jeg undervurderer ikke den utfordringen, men samtidig gjør regjeringen mye på andre områder. Når vi sørger for å differensiere barnehageprisene fra neste høst, betyr det at de med lavest inntekt kommer til å ha mindre kostnader knyttet til det.

Når vi sørger for at stipendene blir større for elevene med foreldre som har de laveste inntektene, betyr det at de samme gruppene vil kunne oppleve at deres barn i den videregående skolen får bedre stipendordninger enn de har hatt tidligere.

Vi mener det er veien å gå for å hjelpe de med lavest inntekter – ikke å skape de feilene som gjør at det ikke lønner seg for folk å jobbe.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Snorre Serigstad Valen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:14:55]: Det er fascinerende å høre hvor mange ulike politikkområder og tiltak statsministeren er villig til å snakke om for å la være å svare på et helt enkelt spørsmål. Det har vært gjennomgangstonen fra Høyre i begge ukene etter at statsbudsjettet ble lagt fram. Høyre vil ikke forholde seg til realiteten i sitt eget forslag. På grunn av frykten for at noen teoretisk sett kan få mer i trygd enn om de var i arbeid – gitt at de egentlig er i stand til å jobbe – gjennomfører Høyre et kutt som rammer alle barn av forsørgere som mottar barnetillegget.

Jeg stiller spørsmålet enda en gang, for jeg forventer et tydelig svar – ikke om andre ting, men om dette: Er statsministeren enig i at kuttet i barnetillegget vil bety at også forsørgere som av helsemessige grunner ikke kan jobbe, vil miste betydelige deler av sin inntekt, og vil dette kuttet for forsørgere som av helsemessige grunner ikke kan jobbe, føre til en bedre eller vanskeligere hverdag for barna?

Statsminister Erna Solberg [11:15:59]: Jeg oppfordrer Snorre Serigstad Valen til å lese referatet etterpå, for da vil han se at jeg i mine to foregående svar har svart: Ja,

for noen vil dette selvfølgelig bety mindre inntekter – på samme måte som at også den andre uføreordningen, som Snorre Serigstad Valen har vært med på å stemme for, vil medføre at noen uføretrygdede får mindre penger i årene fremover.

Derfor er det viktig å gjøre det som en tidligere kvinnelig statsminister i Norge sa var viktig, nemlig å se at alt henger sammen med alt. Jeg mener at alt henger sammen med alt. Hvis vi mener at vi ikke skal løse alt innen trygdeområdet, må vi finne de andre områdene, sånn at vi avhjelper barnefamilier med dårlig råd. Det gjør vi når vi har lavere priser i barnehagene, når vi sørger for mer stipend til dem med de laveste inntektene. Det er nettopp den typen direkte tilskudd som Brochmann-utvalget mener er mer riktig enn å gjøre terskelen mellom det å være i jobb og ikke å være i jobb enda høyere. Det er en utfordring, synes jeg, hvis det ikke lønner seg å jobbe, for grupper som kan jobbe.

Det er noen grupper som ikke kan jobbe i det hele tatt, men sånn som uføretrygden er lagt opp, er det nesten umulig å skille dem ut.

Presidenten: Lise Christoffersen – til oppfølgings-spørsmål.

Lise Christoffersen (A) [11:17:15]: Det er for så vidt et framskritt at statsministeren nå faktisk innrømmer at arbeidslinja ikke kan være for alle, men det gjenstår å få klare svar på hva man ønsker å gjøre for dem.

Men la oss gå til dem som i dag er uføre fordi ingen vil slippe dem til. Jeg stilte et spørsmål til kommunalminister Jan Tore Sanner i spørretimen i forrige uke, uten å få svar på det spørsmålet, og derfor kunne jeg tenke meg å gjenta det og rette det til statsministeren:

Hvilken handlingsplan har regjeringa for å sørge for at stat og kommuner, som arbeidsgivere, ansetter flere med funksjonsnedsettelse, og hvor mange er det realistisk eller rimelig at det offentlige kan tilby jobb, i tråd med arbeidslinja?

Statsminister Erna Solberg [11:18:04]: Jeg har ikke noe anslag på hvor mange det er, for det har jeg ikke sett noen tall på. Det er mulig at de finnes, men det er ikke alle detaljer selv en detaljorientert statsminister kan svare på.

Men jeg mener at det er et stort potensial for at staten kan ansette flere, og jeg mener det er et stort potensial for at kommunene kan ansette flere. Jeg har gitt en bred appell til arbeidslivet, og jeg har sett at flere bedrifter gjør det, ved å opprette stillinger og samarbeide med arbeidsmarkedsmyndighetene, Nav, om å ta imot personer som kan trenge praksisplasser – en første inngang til arbeidslivet – eller en fast arbeidsplass med litt støttefunksjoner fremover.

En viktig del av meldingen vi kommer med, er hvordan vi også sørger for at hele tiltaksapparatet skal være bedre i stand til å gjøre det vi sa var et viktig mål med Nav-systemet, nemlig å ha skreddersøm rundt den enkelte, sånn at vi bidrar til at flere kommer i arbeid. Men det er et potensial, både for kommuner og staten, til å bidra med både praksisplasser og plasser som gjør at man kan jobbe i

kombinasjon, f.eks. mellom uføretrygd og det å stå utenfor arbeidsmarkedet.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [11:19:36]: I Dagens Næringsliv i går kunne vi lese at representanten Arve Kambe, frå Høgre, sa at regjeringa har gjeve bedriftene «alt de har bedt om». Det var eit slags omvendt ekko frå Arbeidarpartiet, som var ute i den same avisa for to år sidan og sa at dei hadde gjeve LO alt dei hadde bedt om.

Ein viste til fire punkt som bedriftene hadde bedt om. Tre av dei var etter mitt syn veldig fornuftige. Det handla om liberalisering av arbeidsmiljølova, det handla om skattekutt, og det handla om satsing på samferdsle og kunnskap. Men så var det eit fjerde punkt som bedriftene visstnok hadde bedt om: kutt i barnetillegget til dei uføre. Eg lurar på om statsministeren kan bekrefte at dette har vore eit ønske frå næringslivet. I så fall har Venstre og Høgre hatt svært ulike møte med næringslivet i det siste.

Statsminister Erna Solberg [11:20:26]: Jeg kan ikke si at detaljtiltak har stått høyt på listen, men oppfølging av arbeidslinjen har stått høyt på listen – som et ønske fra næringsorganisasjonene for både å kunne mobilisere nok arbeidskraft fremover og sørge for at det er bærekraft i utgiftene i fremtiden.

Dette var en del av det store temaet for noen år siden, da NHO holdt en konferanse om bærekraften i vårt velferds-system. Blant annet var det et faktum at for enkelte grupper ville det ikke lønne seg å ta ut den restarbeidskraften de hadde, for å kunne jobbe, eller at det ville bli vanskeligere å komme tilbake etter en periode hvor man hadde vært utenfor fordi man hadde vært syk.

Heldigvis er det slik at av en del sykdommer, som f.eks. psykisk sykdom, blir man frisk. Selv om man i en periode har vært syk, er det å kunne komme tilbake når man begynner å bli frisk, noe av det viktigste vi kan få til.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:21:34]: I juni hadde statsministeren og jeg en interpellasjonsdebatt her i salen om sysselsettingspolitikk, om viktigheten av å ha som fortsatt ambisjon at vi skal ha Europas laveste arbeidsledighet, og viktigheten av å sette inn tiltak for å nå det målet. Nå ser vi bl.a. at leverandørindustrien er en bransje som har store utfordringer, og i statsbudsjettet spår regjeringa noe økt ledighet til neste år. Spørsmålet om hvordan en møter de utfordringene, var hovedtemaet i den debatten.

Det vi ser, er ei regjering som fortsatt tviholder på et permitteringsregelverk som gjør at mange som ikke hadde behovd å bli oppsagt, i dag blir oppsagt, noe partene i arbeidslivet – arbeidsgiverne og arbeidstakerne – er enige om. Vi ser at regjeringa foreslår et redusert tiltaksnivå i en situasjon der ledigheten ser ut til å øke. Vi ser at regjeringa kutter i arbeidsledighetstrygda for dem som blir arbeidsledige, og vi ser kutt i ordninger i næringslivet, i Innova-

sjon Norge, i regional- og utviklingsmidler som er ment å skape nye arbeidsplasser.

Så kunne jeg tenke meg å gå tilbake til et spørsmål som ble stilt tidligere i spørretimen, og som gjelder momsgrensen i netthandel. Det har ikke manglet på klare signaler til regjeringa om at dette må de ikke finne på å gjøre, fordi det kommer til å føre til økt arbeidsledighet. Det gjelder Komplett.no, som ble nevnt i forrige spørsmål. I dagens Aftenposten sier konsernsjef i Komplett.no Ole Vinje at dette må føre til økt arbeidsledighet. Grunnleggeren i sin tid av den samme bedriften, Eric Sandtrø, meldte seg ut av Høyre den dagen budsjettet ble lagt fram, og den ikke ukjente Steinar Olsen i den gode bedriften Stormberg i Kristiansand advarer mot akkurat det samme.

Dette er ikke et sparetiltak, dette er et tiltak som regjeringa bruker penger på – regjeringa bruker 180 mill. kr på at folk skal miste arbeid. Da blir spørsmålet mitt til statsministeren: Er det vel anvendte penger?

Statsminister Erna Solberg [11:23:42]: Hver gang vi innfører mer konkurranse på et område, vil det være noen som argumenterer for at dette betyr færre arbeidsplasser der de sitter. Det må vi alltid huske på. De debattene går hver eneste gang.

Jeg har lyst til å begynne med innledningen til spørsmålet, når det gjelder situasjonen i olje- og gassnæringen. Det vi ser, er veldig mange varsler om oppsigelser. Det er ikke noen grunn til å si at de oppsigelsene ville vært stoppet av et annet permitteringsregelverk hvis dette bare hadde vært kortsiktig. Jeg har lyst til å minne om at det staten i dag betaler for, er de første 20 dagene, målt mot dagpengenivået. Rekrutteringskostnaden for en ny ansatt er av bemanningsbyråene anslått til opp mot en halv million kroner. Det er i utgangspunktet veldig irrasjonelle selskaper hvis de mener at det er jobber om et halvt år eller ett år for denne arbeidskraften, og da sier dem opp for å spare kanskje 50 000 eller 100 000 kr for så å få en utgift ekstra på 500 000 kr senere. Jeg tror ikke at det er sånn.

Det regjeringen har sagt om permitteringsregelverket, er at vi skal følge med på utviklingen. Hvis vi ser at utviklingen er sånn at vi faktisk kommer til å gjøre endringer, vil vi gjøre sånn som vi har gjort det tidligere. Alle regjeringer har opplevd at permitteringsregelverket også brukes som et konjunkturstyringsregelverk, og da kommer vi til å gjøre det. Men så langt viser tallene at de fleste av dem som har fått oppsigelser og gått ut, faktisk er blitt sugd opp av andre som trenger arbeidskraften. Vi går fra et nivå hvor dette var et arbeidsmarked som var overopphetet, til at det er blitt litt mer normalisert. Regjeringen er åpen for å gjøre endringer i permitteringsreglene når vi ser dokumentasjon på at dette er en større utfordring, men jeg forutsetter at man er litt logisk når man vurderer kostnader i norsk næringsliv.

Dag Terje Andersen (A) [11:25:52]: Det er riktig at permitteringsregelverket noen ganger er blitt forandret, men det er blitt forandret slik at det er gunstigere i dårlige tider. Nå er det altså dårligere når vi møter motbakke. Det kommer vi tilbake til.

Jeg vil ikke slippe statsministeren når det gjelder spørs-

målet knyttet til netthandel, som jeg syns hun har sluppet altfor lett unna så langt. Det statsministeren nå sier, er at ja, når det blir mer konkurranse, så er det noen som taper. Regjeringas valg skjer mot tydelige advarsler fra dem som driver i bransjen – jeg hørte statsministeren sa at de ikke hadde sjekket sysselsettingseffekten av tiltaket – men nå har de i hvert fall fått beskjed. Det regjeringa også gjør, er å subsidiere arbeidsplasser og bedrifter i utlandet på bekostning av arbeidsplasser i Norge, og ikke som et innsparringstiltak – nei, de bruker 180 mill. kr for å gi norske bedrifter dårligere konkurranse enn dem de konkurrerer med i utlandet. Da gjentar jeg spørsmålet: Er det vel anvendte penger?

Statsminister Erna Solberg [11:26:54]: Først og fremst betyr det at vi gjør det enklere og billigere for norske forbrukere. Det er flertallet av den norske befolkningen. Vi må ikke glemme at forbrukerne eksisterer også i denne sammenhengen, og det er en forenkling. Jeg er uenig i at dette er et dramatisk forslag. Nettopp fordi vi legger gebyr inn i dette, er dette en justering som er langt mindre enn en normal justering bare for prisstigningen i løpet av de årene som er gått siden man innførte denne frigrænsen, vil være.

Presidenten: Av tidsmessige årsaker vil presidenten nå gi adgang til ett tilleggsspørsmål. – Anette Trettebergstuen.

Anette Trettebergstuen (A) [11:27:41]: Regjeringens grep med å endre permitteringsregelverket førte til protester fra en samlet arbeidstakerside og en samlet arbeidsgiverside – nettopp fordi det er et tiltak som fører til flere oppsigelser i en tid med økt ledighet. Det er å helle bensin på bålet.

Jeg hørte statsministeren også gjentok det man sa ved budsjettets fremleggelse, at man skulle vurdere regelverket i tråd med konjunktorene. Næringslivet har advart om at de kom til å si opp folk i stedet for å permittere. Og folk sies nå opp. Storesund Marine og Rosenberg i Rogaland, Hammerfest Industriservice, Westcon Yards i Ølen, NorDan i Hedmark – listen er lang, tiden her er kort. Hvor går egentlig smertegrensen? Hvor mange bedrifter skal si opp folk, miste kompetanse? Hvor mange arbeidsplasser skal legges ned før statsministeren er villig til å vurdere regelverket?

Statsminister Erna Solberg [11:28:38]: Permitteringsreglene er utformet sånn at de er enkle å gjøre om hvis vi ser at det blir en generelt stor utfordring i enkelte sektorer, f.eks., eller totalt i økonomien. Det er enkelt å foreta endringer. Vi har ikke sett det. Jo, vi ser oppsigelser, og det er utrolig vanskelig for dem som opplever det, men vi ser også at mesteparten av den arbeidskraften suges opp av andre bedrifter veldig raskt. Nå vil vi følge utviklingen når det gjelder de siste oppsigelsene, og se om det vi har sett så langt, endrer seg fremover.

Tilbake til spørsmålet om å beholde kompetanse: Hvis det er sånn at det er et kortvarig behov for å permittere og man velger å si opp folk i stedet, er det en veldig kortsik-

tig tankegang for en bedrift hvor kostnadene ved nyrekruttering kommer til å være langt større enn de utgiftene de sparer ved at staten betaler for noen flere dager enn det den gjør i dag. Jeg forutsetter at dette er en rasjonell vurdering. Mange av oppsigelsene skyldes at man ikke har en horisont fremover – hvor den bedriften ser at det kommer oppdrag som gjør det naturlig å beholde arbeidskraft – ikke engang på lang sikt.

Presidenten: Da er tiden for den muntlige spørretimen er omme.

Sak n r. 2

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringer foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Marianne Aasen til ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU, er overført til næringsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra næringsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 8, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmålene 5 og 6, fra representanten Marit Nybakk til utenriksministeren, må utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Jan Bøhler til utenriksministeren, vil bli besvart av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU, på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Odd Omland til fiskeriministerens kontor, vil bli besvart av næringsministeren på vegne av fiskeriministerens kontor, som er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Karin Andersen til justis- og beredskapsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Kirsti Bergstø til forsvarsministeren, blir, etter anmodning fra forsvarsministeren, flyttet og besvart etter spørsmål 4. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Ingunn Gjerstad.

S p ø r s m å l 1

Svein Roald Hansen (A) [11:30:43]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU:

«Nedbygging av grensehindre og tiltak for å unngå at nye hindringer oppstår, er et prioritert område i det nordiske samarbeidet. Erfaringene viser imidlertid at ulik implementering av EU-regelverk i de nordiske landene fører til nye grensehindre.

Hvilke rutiner har regjeringen etablert for å sikre at ulik implementering av EU-regelverk ikke skaper nye grensehindre?»

Statsråd Vidar Helgesen [11:31:20]: Regjeringen prioriterer nordisk samarbeid, også grensehinderarbeidet, høyt. Innenfor regjeringssamarbeidet og Nordisk ministerråd, som samarbeidsminister Elisabeth Aspaker har ansvaret for, arbeides det aktivt for å bygge ned grensehindre.

Strategien fra 2013 følges opp av de enkelte ministerråd, og det er etablert et nytt grensehinderråd, med norsk representant Svein Ludvigsen, som skal følge opp og løse et gitt antall grensehindre hvert år.

Strategien har også et kapittel om innføring av nytt EU-regelverk. Her slås det fast at det er en risiko for at implementeringen ikke er likeartet, og at det derfor oppstår utilsiktede grensehindre mellom de nordiske landene. Det er derfor viktig at vi styrker innsatsen for en enhetlig implementering på de områder der det kan tenkes å oppstå grensehindre landene imellom.

Utover oppfølging av strategien arbeides det allerede i dag for en tettere koordinering av nordiske posisjoner når det gjelder kommende EU-rettsakter og de som er under revisjon. Det nordiske samarbeidet er mye av kjernen i vårt Europa-arbeid, og det er et samarbeid vi intensiverer. Konkret betyr det at vi drøfter implementeringen av EØS-relevant EU-regelverk landene imellom. Vi prøver å bli enige om hvordan en gitt rettsakt bør innføres i nasjonal rett og prøver å sikre tilstrekkelig dialog på embetsnivå for dette formål. Dette er en sak som følges opp både gjennom formelle kanaler og uformelle nordiske nettverk. Vi diskuterer også implementering og etterlevelse av EU-regelverk gjennom arbeidsgrupper i EFTA og i EU. Å sikre mest mulig lik håndtering av regelverket blir på europeisk plan ansett som et viktig virkemiddel for å forbedre funksjonaliteten i det indre marked. Vi har også en god dialog med EFTAs overvåkingsorgan for å sikre rettidig og korrekt implementering av EØS-relevant EU-regelverk.

Svein Roald Hansen (A) [11:33:18]: Jeg takker for svaret, som vel ikke gikk så veldig grundig inn på akkurat hvordan man samordner og arbeider sammen. Jeg forstår at man har som ambisjon at det er kontakt både på embetsnivå og politisk nivå. Er det så langt noen erfaringer som kan fortelle oss om man lykkes? Hvis man eventuelt oppdager at man har implementert på måter som uforutsett skaper nye hindringer, er årsaken da at samarbeid og koordinering er for dårlig, eller er det noen reelle problemstillinger som ligger i landenes ulike lover og regelverk?

Statsråd Vidar Helgesen [11:34:07]: Jeg tror alle de punktene representanten Hansen berører, er relevante. Det er klart at kontakten mellom de nordiske landene er tettere enn med noen andre land. Vi har svært mye grensekryssende virksomhet mellom våre land, og en utilsiktet og uønsket, men likevel naturlig, konsekvens av det er at vi får saker av denne typen. Det viktige da er at vi prioriterer å ta

tak i dem og finne løsninger. Vi har satt i gang et arbeid på norsk side med å integrere retningslinjene for forvaltningens arbeid med EØS-saker i utredningsinstruksen. Det er en viktig målsetting der at i vurderingen og gjennomføringen av nytt EØS-regelverk, skal vi også identifisere behovene for mest mulig ensartet praksis i de nordiske landene. Det betyr at vi konkret må samarbeide nærmere med våre nordiske venner.

Svein Roald Hansen (A) [11:35:07]: Det er mulig at det er litt tidlig å høste erfaringer, så la meg bare avslutte med å spørre om statsråden opplever at engasjementet for å unngå nye grensehindre gjennom ulik implementering er like sterk i de andre nordiske landene som det statsråden gir uttrykk for at vi er opptatt av.

Statsråd Vidar Helgesen [11:35:35]: De nordiske EU-medlemslandene er, i likhet med Norge, opptatt av at det indre marked skal funksjonere godt, og er blant de land som er mest opptatt av det. Derfor er dette også land som har en enighet om at vi må bygge ned grensehindre. En av de nyskapninger vi nå legger opp til, er et fast nordisk Europa-ministermøte. Vi skal ha det for første gang i Stockholm neste uke. Der vil vi få anledning til å diskutere denne type spørsmål, også på politisk nivå for å gi klart uttrykk for at det er en prioritet at det indre marked skal funksjonere bedre, og at disse grensehindrene, som vi alle er enige om er et problem, skal bygges ned i Norden.

Presidenten: Spørsmål 2 flyttes og behandles etter spørsmål 8, fordi spørsmålene er overført til næringsministeren som rette vedkommende.

Stortinget går da til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:36:51]: «Gjennom løyvingane av EØS-midlane har Noreg inngått avtalar om økonomisk støtte til mange ulike land i EU, inkludert Ungarn.

Veit statsråden kva som vil skje med pengane som var meint å gå til Ungarn, ettersom Noreg har varsla at ein stansar vidare utbetalingar av EØS-midlar til landet?»

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Vidar Helgesen [11:37:12]: Utbetalinger av EØS-midler til Ungarn er suspendert på grunn av ungarske myndigheters brudd på avtaler om forvaltningen av midlene. Det betyr at det ikke helt kan utelukkes at betalingene kan gjenopptas dersom Ungarn viser at de avtalene de har inngått, vil respekteres.

Utbetalinger av EØS-midler skjer forskuddsvis, etter anmodning fra mottakerlandene, tre ganger i året. På grunn av suspensjonen av betalingene til Ungarn blir det ikke overført midler dit.

Siste frist for godkjenning av utgifter under den inneværende perioden av EØS-finansieringsmidlene er 30. april 2016. Skulle vår betalingsstans vedvare, vil de samlede overføringene fra Utenriksdepartementet reduseres tilsvarende.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:38:04]: Eg takkar for svaret.

Medan regjeringa har stansa midlane til høgreregjeringa i Ungarn, har ein valt å vidareføre overføringa av midlar som vert kanaliserte gjennom stiftinga Ökotar til uavhengige og frivillige organisasjonar. Statsråden har uttrykt stort vonbrot over at EU ikkje responderer meir kritisk til utviklinga i Ungarn, m.a. over åtak på pressefridomen og trakassering av frivillige organisasjonar, som ikkje synest å minke.

Har statsråden fått nye signal om dette frå EU, og vil saka verte eit tema i dei pågåande forhandlingane om EØS-kontingenten, som i så fall kan resultere i at den økonomiske ramma til Ungarn vert redusert på varig basis?

Statsråd Vidar Helgesen [11:38:46]: Det er helt rett, som representanten Navarsete sier, at jeg er skuffet over at EU ikke sterkere står opp for de grunnleggende verdiene som det europeiske samarbeidet baserer seg på. Det er verdier og prinsipper Norge deler med EU, og det er viktig at land som blir medlem av EU på basis av bestemte kriterier, også styrer på basis av de kriteriene, og at man ikke får en autoritær utvikling i EU-medlemsland. Det er også grunnlaget for at når vi har suspendert midlene, tar vi dette opp med EU, selv om dette er et bilateralt forhold til Ungarn.

Vi er i dialog med EU om spørsmålet. Vi tar det opp der vi har mulighet, men det er så langt ikke noe tema i forhandlingene om EØS-midler for neste periode. Det er heller ikke noen grunn til at det skal bli det.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:39:47]: Eg takkar for svaret igjen.

Regjeringa er som kjent i forhandlingar med EU om nye norske betalningar gjennom EØS-midlane. Det har også kome fram at regjeringa vurderer å yte midlar til land utanom EU. Har annan bruk av EØS-midlar vore ein del av forhandlingane mellom EU og Noreg på formell basis, og kor langt vil regjeringa strekkje seg i høve til krav som skal byggje opp under meir bilaterale forhold mellom EU og enkeltland som i dag ikkje er tilslutta EU?

Statsråd Vidar Helgesen [11:40:25]: Jeg er glad for denne muligheten til å poengtere at vi ikke i sonderinger eller forhandlinger med EU har diskutert eller lansert tanker om å anvende EØS-midler utenfor EU-området, men vi har sondert om muligheten for å se våre bidrag til en bredere europeisk integrasjonsprosess i sammenheng med EØS-samarbeidet. Det er fordi dette dreier seg om en bredere og dypere europeisk integrasjonsprosess, men det er altså ikke tale om å anvende EØS-midler utenfor det geografiske virkeområdet som er relevant for EØS-midlene.

Spørsmål 4

Geir Pollestad (Sp) [11:41:30]: «Regjeringen har varslet at de vil forlenge innkrevningstiden for bompenger på E18 i Vestfold med 5 år. TV 2 har gjennom flere oppslag dokumentert at dette vil kunne øke bompengeregningen til næringslivet og bilister totalt sett med 1,4 mrd. kroner gjennom økte finansierings- og innkrevingskostnader.

Hvordan samsvarer dette med løftet om at mer bompenger skal gå til veibygging og mindre til finansiering og innkreving av bompenger?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:42:06]: I løpet av de siste årene har bompengegjelden i norske bomselskaper økt kraftig. Bare de siste fire årene, mens Geir Pollestad selv var statssekretær i Samferdselsdepartementet, ble bompengegjelden doblet. Det betyr at bilistene betaler stadig mer i administrasjonskostnader og renteutgifter for å få kjøre på norske veier, framfor å finansiere veiene gjennom skatter og avgifter.

Denne regjeringen har varslet en bompengereform. Det betyr at vi vil endre måten å organisere bompengesektoren på. Noen steder betyr det at vi fjerner bomstasjonene – det har vi allerede gjort på sju strekninger. Andre steder vil det få den følgen at man får lavere takster, o.l. Bilistene vil komme godt ut av dette. Det er hele hensikten. Vi vil samle lånegjelden og få lavere realrenter, og vi vil samle administrasjonen og dermed få lavere administrasjonskostnader. Det betyr at vi enten kan redusere takst eller redusere nedbetalingstid, eller ha en kombinasjon av begge.

Dette er ikke vedtatt i Stortinget ennå. Men for å gi en forsmak på hva det kan være, og for å løse lokale utfordringer på E18, har vi lagd en overgangsordning der bl.a. E18 i Vestfold får lov til å redusere taksten nå. Så har regnestykket for å tilfredsstille de garantiene fylkeskommunen allerede har gitt, gjort at en her ikke har redusert lånekostnadene på rente og administrasjon, men at vi har vist et regnestykke med lengre nedbetalingstid. Det er bare et midlertidig regnestykke fordi reformen ikke har trådt i kraft, og fordi det ville vært meningsløst mye arbeid å begynne å endre en lånegaranti for så å endre den igjen når reformen har trådt i kraft.

Det regnestykket det vises til fra TV 2, har TV 2 selv fått opplyst at ikke er en veldig relevant sammenligning. I brevet fra Samferdselsdepartementet står det at ved å ta hensyn til alle elementer i denne reformen vil lånekostnadene ikke gå opp. Ergo vil det ikke være riktig å si at det ble 1,4 mrd. kr dyrere.

Det vi derimot oppnår, er det som Senterpartiet i Vestfold selv tok initiativ til allerede i 2007, nemlig å få lavere takster på denne strekningen, sånn at en unngår at over 25 pst. av bilene på denne strekningen ville kjørt på lokale veier istedenfor på motorveien. Her ligger det skoler og barnehager langs veien som Senterpartiet i Vestfold ser at det ville vært veldig uheldig om mange tusen biler ekstra plutselig skulle begynt å kjøre forbi, fordi takstene var så høye på motorveien, på E18.

Derfor har vi imøtekommet tilnærmingen fra Vestfold – som et samlet Vestfold fylkesting står bak – om å

redusere takstene. Her betyr det at en faktisk vil få mange flere til å kjøre på motorveien som en har bygd, istedenfor å ta sideveiene på grunn av høye takster. Det gjør også at flere er med og betaler regningen, noe som gjør at en kan ha en lavere takst uten at en reelt sett ender med lengre nedbetalingstid. Dermed vinner alle. Bilistene får det billigere. De som bor langs sideveiene, får det billigere. Og samtidig har man fått en god vei på plass.

Det synes jeg er vinn-vinn for alle, uten at det vil koste noe mer.

Geir Pollestad (Sp) [11:45:09]: Jeg takker for svaret. Det er overhodet ingen tvil om at denne bompengereformen er varslet – den er varslet med store bokstaver og gjentatte ganger. Dessverre ser vi ikke spor av den, ei heller i statsbudsjettet.

Faktum i overgangsordningen er uansett at når vi forlenger nedbetalingstiden fra 15 til 20 år, øker kostnaden. Så skal det med andre ord også komme noen nye elementer, der noen andre skal ta denne regningen. Men jeg forstår at prinsippet om 20 års innkreving også skal ligge til grunn, selv om det er staten som overtar regningen.

Men bilistene har forventninger til Fremskrittspartiet når det gjelder dette, og når statsråden skriver på sin blogg at «ergo blir bilistenes lånerente tilnærmet 0 %», er mitt spørsmål: Når kan bilistene forvente at staten tar lånerenten, sånn at lånerenten som bilistene betaler, blir tilnærmet 0 pst.?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:46:13]: Når jeg får sånne offensive spørsmål, antar jeg at det også betyr at Senterpartiet mer enn gjerne er med og støtter den reformen – siden man etterlyser hvor fort den kan komme på plass. Det hadde det vært fint å få bekreftet.

Det er også riktig at bilistene har store forventninger til at Fremskrittspartiet som en del av Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen vil bidra til at bompengekostnadene går ned. Det har vi gått til valg på. Den forventningen hadde de ikke til den rød-grønne regjeringen, som økte bompengetakster og omkostninger stadig vekk.

Det er også feil å si at det ikke er snev av denne reformen i budsjettforslaget for 2015. Den er omtalt på side 76 og 77 i budsjettproposisjonen fra Samferdselsdepartementet, og der kan man altså lese om den. Men det er en så viktig reform at det ikke er naturlig å legge inn masse vedtak i budsjettet. Vi fikk de vedtakene vi trengte, i revidert budsjett i sommer. Reformen i seg selv er så omfattende at den må legges fram som en egen proposisjon, og målsettingen er at den skal tre i kraft i løpet av 2015 – nettopp fordi det er viktig at bilistene får fordeler av lavere bompengekostnader ved at vi reformerer ordningen.

Geir Pollestad (Sp) [11:47:16]: Nå er det kanskje vanlig at det er representanten som spør, men jeg fikk jo et spørsmål, så da vil jeg minne om at både for statsbudsjettet i fjor, for nysalderingen og for revidert budsjett har faktisk Stortinget bevilget mer penger til samferdsel enn det Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har foreslått. Så det

blir noe kunstig å skylde på Stortinget når det er snakk om bevilgninger. Det er også sånn at regjeringen har fått gjennomslag og støtte i Stortinget for den slettingen av bompengegjelden som er foreslått.

Det er punktet i bompengereformen om en rente tilnærmet 0 pst. som er det sentrale. En ting er å skrive det på en blogg, noe annet er det å si det i Stortinget. Da er mitt spørsmål: Kan statsråden garantere at det i bompengereformen som kommer i 2015, legges opp til at staten skal dekke hele renten i bompengeprosjekter, sånn at lånerenten blir tilnærmet 0 pst.?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:48:18]: Representanten Pollestad nevner målsettingen veldig klart: at renten skal være tilnærmet 0 pst. Det betyr ikke nødvendigvis alle renter, men mye av rentene. Det er det som ligger i ordet «tilnærmet».

Men det er mange feil premisser i spørsmålet her. For det første: I budsjettet for 2015 er det foreslått en økning på 18,1 pst. til veibevelegninger utover det de rød-grønne foreslo i 2014. I tilleggspolisjonen til Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen i fjor høst var faktisk foreslåtte veibevelegninger høyere enn det Stortinget til slutt vedtok. Stortinget nedforhandlet altså veibevelegningene. Men uansett – med støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti – ble veibevelegningene betydelig høyere enn det representanten Pollestads regjering foreslo. Det er altså ikke riktig at vi har fått akkurat det som det ble lagt opp til fra den forrige regjeringens side. Det er en vesentlig økning, fordi det er et vesentlig taktskifte i dette.

Men igjen: Jeg synes det er bra at representanten Pollestad er opptatt av lavere bompengetakster. Det vitner om en ny kurs sammenlignet med da han selv satt som statssekretær i regjeringen. Det vitner om gode tider.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 13.

Spørsmål 13

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kirsti Bergstø til forsvarsministeren, vil bli tatt opp av representanten Ingunn Gjerstad.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:49:47]: Mitt spørsmål er altså til forsvarsministeren:

«Forsvarsdepartementet har besluttet at reingjøring av Forsvarets bygg skal settes ut på anbud.

Hvordan har de ansatte og deres organisasjoner blitt involvert, hva vil skje med dem som i dag er ansatt, og hvordan vil dette virke inn på deres lønns- og pensjonsforhold dersom man sammenligner med vanlige pensjonsordninger for reinholdere i privat sektor?»

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:50:19]: La meg begynne med å sette svaret inn i en kontekst. Totalt sett bruker forsvarssektoren i overkant av 300 mill. kr i året på renhold, og Forsvarsbygg er monopolleverandør av denne tjenesten til Forsvaret.

En arbeidsgruppe under ledelse av Forsvarsdepartementet gjennomgikk i 2013 forvaltningsmodellen for eiendom, bygg og anlegg. Arbeidsgruppa leverte sin anbefaling til den daværende politiske ledelsen 22. mai 2013. I rapporten framkommer det bl.a. at det i prinsippet ikke bør være noe hinder for at Forsvaret fritt kan velge hvem som skal levere renholdstjenester til Forsvaret. Forsvaret har også i prosessen uttrykt et tydelig ønske om økt valgfrihet i valg av tjenesteleverandør. Oppdrag til etatene om å utrede og/eller implementere konkrete forbedringstiltak med bakgrunn i ovennevnte rapport, herunder også for renholdstjenester, ble sendt fra daværende politiske ledelse 20. august 2013.

Med bakgrunn i dette ga Forsvarsdepartementet et oppdrag til Forsvarsbygg, i samarbeid med øvrige etater i sektoren, om å gi en utredning til departementet om dette. Forsvarsdepartementet ga føringer om at de ansatte skulle involveres i denne utredninga i henhold til gjeldende retningslinjer, og det ble nedsatt en arbeidsgruppe, bestående av bl.a. representanter fra tillitsvalgte. I februar 2014 overleverte arbeidsgruppa til Forsvarsdepartementet endelig rapport om muligheter for å kjøpe renholdstjenester direkte fra andre leverandører enn Forsvarsbygg. Arbeids-takerorganisasjonene har gjennom denne utredninga fått anledning til å gi grundig innspill i saken.

Beslutninga vil få personalmessige konsekvenser for dem som i dag arbeider med renhold i Forsvarsbygg. Forsvarsbygg og Forsvaret skal innen 1. desember 2014 over- sende en omforent plan for gjennomføringen av oppdraget gitt av Forsvarsdepartementet. Videre skal etaten iverk- sette nødvendige prosesser og utredninger, slik at oppdra- get kan bli gjennomført snarest og senest innen 1. august 2015. I prosessen skal de personalmessige konsekvensene belyses grundig av de berørte etater, og det skal utar- beides et konkurransegrunnlag som ivaretar forsvarssek- torens interesser på en best mulig måte. Det er derfor for- tidlig å si konkret hva konsekvensene vil bli for dem som i dag er ansatt i Forsvarsbygg og utøver renholdstjenester, og det gjelder også for lønns- og pensjonsforhold.

Forsvarsdepartementet har i hele prosessen – og jeg vil gjenta det nå – understreket at de ansattes rettigheter skal ivaretas på en god måte og i samsvar med gjeldende lov- og avtaleverk.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:52:56]: Jeg takker for svaret.

Nå for tiden er sikkerhetsklarering blitt et stadig mer aktuelt tema her i landet, og vårt forsvar har et stort og viktig oppdrag for å verge land og folk.

Mitt spørsmål er derfor: Hvilken strategi har ministe- ren for å sikre at man får tak i sikkerhetsklarerte renhol- dere til de private firmaene som eventuelt vil gjøre rent på Forsvarets små og store lokasjoner?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:53:31]: Repre- sentanten peker på et veldig viktig poeng, og kravet om sikkerhetsklarering vil fortsatt være gjeldende framover helt uavhengig av hvem som gjennomfører tjenesten ren- hold. Det er en viktig del av planleggingsarbeidet som For-

svarsbygg og Forsvaret nå gjennomfører, å finne hensikts- messige løsninger på dette, og det må ivareta de spesielle behovene som representanten, helt riktig, sier at forsvars- sektoren har. Kravet om sikkerhetsklarering har eksistert til nå, og det kommer fortsatt til å gjelde i ny ordning.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:54:06]: Jeg har lyst til å vite litt mer konkret hvordan forsvarsministeren vil snak- ke med de mange som blir berørt av et sånt vedtak. Vi har altså 364 renholdere i dag som er direkte berørt av ved- taket, hvorav 150 av dem er over 55 år. Flesteparten er kvinner uten mye formell utdanning.

Vi snakker veldig mye i denne salen om å hindre at folk faller ut av arbeidslivet, så det konkrete spørsmålet er: Hvordan vil ministeren ta dette opp med de berørte?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:54:49]: Som jeg har redegjort for, er både kontakten med tillitsvalgte og ikke minst hvordan man håndterer de ansatte gjennom gjeldende lov- og avtaleverk, et vesentlig poeng her. Der- for har de tillitsvalgte gjennom sine representanter vært in- volvert i arbeidet med utredningene, de har fått gitt grun- dige høringsinnspill, og de representerer de ansatte i disse prosessene.

Jeg har også vært veldig opptatt av å understreke at når vi nå går inn i konkretisering og formalisering av dette, skal konsekvensene for personellet belyses grundig. Så vil jeg understreke – og det mener jeg er viktig å se på i denne sammenhengen – at når vi nå i Forsvaret, i alle etatene og overalt ellers i alle departementer ser på muligheter til å drive kjerneoppgaver best mulig, må vi også se på mulig- heter for å frigjøre ressurser til å gjøre det. Det vil si at når vi nå gjør dette tiltaket, vil det kunne omsettes i flere timer seiling, flyvning, øving og trening som gjennomfø- rer Forsvarets hovedoppdrag og kjernevirksomhet på en best mulig måte, nemlig operativ evne og forsvar av landet.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmålene 5 og 6. Disse spørsmålene må imidlertid utsettes.

Spørsmål 5

Fra representanten Marit Nybakk til utenriksministeren: «I Aftenposten 26. september kunne vi lese at bare halv- parten av en bevilgning på 79,2 mill. kr til styrking av den somaliske statsforvaltningen er gått til å lønne somaliske statsansatte, mens resten er gått til å dekke honorarer til private norske konsultentselskaper.

Mener utenriksministeren at dette er en hensiktsmessig anvendelse av norske bistandsmidler?»

Spørsmål 6

Fra representanten Marit Nybakk til utenriksministeren: «I Stoltenberg-rapporten ble det foreslått at «i land og områder der de nordiske landene ikke har ambassader eller generalkonsulater, kan landene drive felles stasjoner».

Forslaget fikk bred tilslutning, og et tettere samarbeid ble bekreftet i nordisk utenriksministermøte i mars 2013.

Hva er status i ambassadesamarbeidet, og vil utenriksministeren ta initiativ til å få fortgang i arbeidet?»

Presidenten: Som sagt utsettes disse spørsmålene, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Böhler til utenriksministeren, besvares av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU på vegne av utenriksministeren.

Jan Böhler (A) [11:56:21]: Jeg vil bare si at jeg er klar over at det er kommet en ny utvikling i saken etter at spørsmålet ble levert innen fristen på torsdag, men jeg synes likevel det er av interesse å ta opp spørsmålet her og gå nærmere inn på det. Det lyder:

«I Nord-Syria ved grensen mot Tyrkia, blant annet i byen Kobanê, står den kurdiske befolkningen i front og gjør de største ofrene i kampen mot den bestialske terrororganisasjonen IS. Kurderne har vanskeligheter med å få fram forsterkninger, ammunisjon og forsyninger, dels fordi de beleires av IS og dels fordi tyrkerne, ifølge mange kilder, ikke tillater dette.

Hva kan og vil regjeringen gjøre for å påvirke Tyrkia til å legge til rette for at kurderne kan få brakt inn forsyninger, forsterkninger m.m. via deres landområde?»

Statsråd Vidar Helgesen [11:57:09]: Den brutale terroristorganisasjonen ISIL må bekjempes. Innsatsen mot ISIL må føres langs flere spor, politisk, økonomisk og militært. Humanitær innsats er avgjørende for å hjelpe sivilbefolkningen som rammes av konfliktene i begge land.

Jeg deler fullt ut representanten Böhlers bekymring over konsekvensene av ISILs fremferd og de enorme lidelsene gruppen påfører sivilbefolkningen i Syria og Irak. Dette står høyt på dagsordenen for regjeringens samtaler med kolleger i og utenfor regionen, sist i møtet mellom utenriksminister Brende og Tysklands utenriksminister Steinmeier 17. oktober.

Norge er i dialog med Tyrkia både bilateralt og i multilaterale fora om hvordan konflikten kan løses, og hvordan ISILs fremmarsj kan bekjempes. Jeg diskuterte selv konflikten med visestatsminister Babacan og EU-minister Bozkir i Istanbul 29. september.

Situasjonen i Nord-Syria, inkludert i Kobanê, inngår i denne dialogen. Tyrkia har en nøkkelrolle. I en nylig samtale utenriksminister Brende hadde med Tyrkias utenriksminister bekreftet sistnevnte at Tyrkia vil bidra aktivt i bekjempelsen av ISIL. Tyrkia yter også en betydelig humanitær innsats ved å ha tatt imot et stort antall syriske flyktninger, inkludert fra de kurdiske områdene.

Kurdiske styrker kjemper nå en hard kamp mot ISIL i Kobanê. Amerikanske fly har de siste dagene droppet luftforsyninger med våpen, ammunisjon og medisinsk utstyr

levert av kurdiske selvstyremyndigheter i Irak. Som representanten Böhler har vært inne på, har det skjedd en utvikling de siste dagene. Tyrkias utenriksminister opplyste 20. oktober at Ankara vil tillate at kurdiske styrker fra de selvstyrte områdene i Nord-Irak får passere tyrkisk territorium på vei til Nord-Syria. Slik kan styrkene som kjemper mot ISIL i Kobanê, få noe av den hjelpen som har vært etterspurt.

Den norske innsatsen i krisene i Syria og Irak er i hovedsak humanitær, og vi er en av de fremste humanitære bidragsyterne. Fordi de humanitære behovene øker kraftig i områder hvor den kurdiske befolkningen er dominerende, vil deler av norskfinansierte prosjekter dreies til disse områdene og til å støtte syrisk-kurdiske flyktninger i Tyrkia.

Totalt har regjeringen bevilget rundt 1 mrd. kr i humanitær og annen bistand til Syria og Irak i 2014.

Jan Böhler (A) [11:59:31]: Tusen takk for et positivt svar.

Jeg vil bare legge til at så sent som på søndag så jeg et tv-klipp med president Erdoğan i Tyrkia, som karakteriserte kurderne som kjempet i Kobanê, som terrorister, og at man ikke ville åpne for å sende forsterkninger inn der. Det har heldigvis nå kommet en endret holdning – som i hvert fall ble annonsert på mandag.

Det jeg vil spørre om i tillegg, er om Norge vurderer hva mer man kan bidra med i området. Det er jo sånn at denne kampen langt fra er avklart eller avgjort, og det kan være mange ting Norge kan gjøre, f.eks. i forbindelse med den økonomiske krigen mot IS. De finansieres jo bl.a. ved å dumpe olje på verdensmarkedene – de dumper olje via forskjellige kanaler.

Jeg vil gjerne spørre om Norge vurderer andre bidrag, bl.a. for å kunne gjennomføre en effektiv økonomisk boikott av IS – om norsk kompetanse kan settes inn i det arbeidet internasjonalt.

Statsråd Vidar Helgesen [12:00:45]: Som tidligere nevnt, må innsatsen mot ISIL være bredspektret, og den må ta opp i seg både politiske, økonomiske, militære og humanitære elementer. Det er også viktig at det er en samordnet internasjonal innsats.

Innsatsen for å tørke ut finansieringskilder for terrorisme er meget viktig, og det er en innsats som også må skje i en multilateral og internasjonal sammenheng.

Vi har så langt konsentrert vår innsats om det humanitære, der vi er en av de fremste bidragsyterne.

Vi har også ytt en innsats gjennom norske offiserer i den amerikanske sentralkommandoen, som bidrar til å planlegge den internasjonale militære innsatsen. Vi vurderer videre militær innsats, men har ennå ikke fattet noen beslutning om konkrete militære bidrag.

Jan Böhler (A) [12:01:49]: Igjen takk for svaret.

Det er jo sånn at kurderne er den eneste sterke lokale kraften i disse områdene som står for demokratiske verdier, og som har tatt en hovedrolle i kampen mot IS, så

å utvikle samarbeidet med dem er jeg enig i blir veldig avgjørende.

Da er det også flere tiltak som kan tenkes. For å gi politisk støtte kunne Norge opprettet et konsulat i det kurdiske området i Nord-Irak – Hewlêr heter byen der de andre landene har konsulater – som kunne bidratt bl.a. til å koordinere hjelpearbeidet og det humanitære arbeidet.

En ting Norge gjorde i forbindelse med krigen i Irak, var at man bidro med opplæring av styrker. Vi hadde vel opplæring av noen irakiske styrker bl.a. i Stavanger-området. Jeg vet at kurderne i høyeste grad trenger opplæring av sine styrker, som står i front mot IS.

Så jeg vil spørre nærmere om regjeringen vurderer noen av disse tiltakene, som kan være bredspektrede, for å få styrket kurdernes rolle.

Statsråd Vidar Helgesen [12:02:58]: Vi er i tett dialog med amerikanske myndigheter om mulige bidrag til den internasjonale koalisjonen, og vi er i tett dialog med andre venner og allierte om slik innsats.

Vi legger stor vekt på at regionen bidrar i fremste rekke, men det skal ikke holde oss fra å gi relevante og viktige norske bidrag.

Vi er i gang med å vurdere bidrag innenfor kapasitetsbygging med sikte på en snarlig behandling i regjeringen av dette.

Det er viktig også å understreke at alle kurdiske grupper – og det er mange ulike grupper her – uansett geografisk tilholdssted er omfattet av menneskerettigheter, de er omfattet av gjeldende internasjonalt lovverk og har krav på beskyttelse og rett til å utfolde seg i samsvar med disse.

Når det gjelder irakisk Kurdistan, forholder vi oss til dem i samsvar med Iraks grunnlov. Den gir utstrakt selvstyremyndighet til regionen. Det gjelder kurderne i denne regionen og ikke f.eks. kurderne i Syria, Iran og Tyrkia.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Odd Omland til fiskeriministeren, besvares av næringsministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist.

Odd Omland (A) [12:04:14]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«I spørretimen 15. oktober 2014 stilte jeg spørsmål til statsråden om hvorvidt det er nedsatt et utvalg for å vurdere hvordan kommunene skal få en langsiktig og stabil andel av verdiskapingen knyttet til havbruk, slik et flertall i næringskomiteen ga uttrykk for i fjorårets budsjettinnstilling. Statsråden svarte at det nå gjøres en analyse av om man skal innføre arealavgift, og at svar vil komme i den varslede stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen.

Er det i denne forbindelse nedsatt et utvalg slik Stortinget forutsatte?»

Statsråd Monica Mæland [12:04:56]: Som fiskeriministeren sa i muntlig spørretime 15. oktober 2014,

er regjeringen opptatt av at kommunene skal kunne få kompensasjon for at de er gode vertskommuner for havbruksnæringen. Hvis næringen skal vokse videre, er tilgang på areal en viktig forutsetning. Kommuner som stiller areal til disposisjon for næringen, bør oppleve større positive ringvirkninger fra aktiviteten.

I et forslag som nylig har vært på høring, om kapasitetsvekst på eksisterende laksekonsesjoner, har Nærings- og fiskeridepartementet foreslått at 50 pst. av vederlaget for konsesjonene skal gå til kommunene. I tildelingen av de såkalte grønne laksekonsesjonene som nå pågår, går 40 pst. av vederlaget til kommunene. Det vil anslagsvis utgjøre om lag 480 mill. kr.

Arealavgift ble utredet av Stoltenberg-regjeringen i 2008. Den gang ble utredningen gjort av en interdepartemental arbeidsgruppe ledet av Finansdepartementet. Det ble ikke innført arealavgift, men samtidig ble det innført mulighet til å utskrive eiendomsskatt på oppdrettsanlegg i sjø. Det er ikke nedsatt noe eget utvalg for å vurdere spørsmålet om en arealavgift. Regjeringen vil nå utrede en arealavgift for havbruksnæringen og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte.

Odd Omland (A) [12:06:19]: Takk for svaret. Det er jo mer eller mindre det samme svaret som framkom i spørretimen 15. oktober, og statsråden viser igjen til den analysen.

Jeg vil gjerne bare sitere fra merknadene:

«Flertallet er av den oppfatning at en slik utredning må være målrettet og konsentrere seg om hvordan kommunene skal få en langsiktig og stabil andel av verdiskapingen knyttet til havbruk. Alle berørte parter inkludert organisasjonen Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) bør være representert i utvalgsarbeidet.»

Vil statsråden i det minste i denne analysen involvere de partene som komitéflertallet var opptatt av skulle være med?

Statsråd Monica Mæland [12:07:06]: Det er slik at analysen og arbeidet rent organisatorisk nå gjøres av Finansdepartementet. Vi tar sikte på å kvittere ut dette spørsmålet i den stortingsmeldingen som er meldt om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i lakse- og ørretoppdrettsnæringen. I den anledning er det fullt mulig å komme med innspill fra alle parter i det arbeidet som gjøres i det videre.

Odd Omland (A) [12:07:33]: Takk igjen for svaret.

Det som undrer meg litt, er at Stortingets flertall her har gitt til kjenne gjennom en flertallsmerknad hvordan vi ønsker at dette skal gjennomføres. Da er mitt spørsmål: Teller ikke flertallsmerknadene fra Stortinget noe for statsråden, sånn som hun forholder seg til dem?

Statsråd Monica Mæland [12:07:59]: Vi gjør nå et arbeid, slik Stortinget har bedt om. Så har det vært satt ned en interdepartemental arbeidsgruppe. Nå gjør vi en analyse, og så tar vi sikte på å kvittere ut spørsmålet i en stor-

tingsmelding. Da er det mulig for alle parter å komme med gode innspill.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 2.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Marianne Aasen til ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU, er overført til næringsministeren som rette vedkommende.

Marianne Aasen (A) [12:08:31]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til næringsministeren:

«Regjeringen har nå varslet at Norge ikke skal delta i Copernicus-programmet innen romfart.

Hvordan kan statsråden forsvare at vi nå svekker vår posisjon som en sterk og konkurransedyktig aktør i romfartsteknologi i Europa?»

Statsråd Monica Mæland [12:08:51]: Norge deltar med store beløp i en lang rekke av EUs forsknings- og utviklingsaktiviteter. I 2015 foreslår vi å bevilge over 2 mrd. kr til deltakelse i EUs rammeprogrammer og 224,4 mill. kr til deltakelse i EUs satellittnavigasjonsprogrammer EGNOS og Galileo. I tillegg deltar vi med 505,6 mill. kr i den europeiske romorganisasjonen ESAs ulike programmer.

Avgjørelsen om ikke å delta i Copernicus i 2015-budsjettet har ikke vært lett. Nå er det slik at politikk – og ikke minst statsbudsjettet – dreier seg om å prioritere. Det er flere gode formål som ikke har funnet sin plass i årets budsjett. Slik er det, og slik har det alltid vært. Bevilgningen til romvirksomhet i statsbudsjettet for 2015 er imidlertid på hele 857,2 mill. kr. Deltakelse i Copernicus ville ha medført et ytterligere bevilgningsbehov på 167 mill. kr i 2015 og totalt på 1,14 mrd. kr for hele programperioden fram til 2020.

Regjeringen gjør tydelige prioriteringer i statsbudsjettet. Vi har sagt at vi skal forbedre rammebetingelsene for næringslivet – og det gjør vi. Vi har økt bevilgningene betydelig til samferdsel, til vekstfremmende skatteletter og til styrket innsats på kunnskap, innovasjon, forskning og næringsrettet FoU.

Det medfører – som sagt – at ikke alle gode formål kan prioriteres. Som følge av det nådde ikke deltakelse i Copernicus opp i budsjettet for 2015.

Marianne Aasen (A) [12:10:38]: Jeg vil takke statsråden for et ærlig svar. Jeg vil likevel bore litt mer i dette.

Den informasjonen vi her får tilgang til, og som miljøene får tilgang til, er veldig betydelig når det gjelder miljø- og klimapolitikk, havovervåking, forskning og samfunnsikkerhet. Det er et viktig program. Det er tverrpolitisk enighet om det. Det er stor overraskelse i miljøene over at vi ikke er med på det. Problemet er at det påvirker hvordan prioriteringene av dataene rundt satellittene som vi har

der ute, blir fanget opp. Det betyr at områdene rundt Norge f.eks. ikke vil bli overvåket, hvilket er svært uheldig.

Industrien selv snakker om et mulig tap på 80–100 mill. euro på grunn av dette. Én krone inn betyr seks–syv kroner tilbake i industri. Spørsmålet mitt er: Betyr dette at regjeringen svekker romforskningen i Norge?

Statsråd Monica Mæland [12:11:45]: Som jeg reddegjorde for, har vi en betydelig satsing på romforskning. Det er ikke slik at det gjøres noe kutt når vi nå ikke deltar i Copernicus. Det var altså spørsmål om å delta i et nytt, ganske kostbart program, og jeg har vært tydelig på at det ikke nådde fram i en vanskelig prioritering av mange gode saker.

Det er vanskelig å si hvordan innretningen av Copernicus blir. Konsekvensene er todelt for norsk næringsliv. Det ene er at vi ikke får være med på den innretningen, det andre er at man ikke får delta på næringslivets side i kontrakter tilknyttet programmet. Men vi får de dataene som kommer ut av Copernicus – de er åpne for alle, også for våre virksomheter.

Marianne Aasen (A) [12:12:32]: Utdfordringen når man ikke er med på den typen programmer, er at man mister nettverksmuligheter og kontaktflate. Det svekker betydelig potensen i den forskningen som statsråden viser til at vi allerede bevilger penger til. Vi svekker nå gode forskningsmiljøer på områder hvor vi er svært konkurransedyktige, og vi fjerner oss fra nettverkene, som bl.a. påvirker om vi får bedre tilslag i Horisont 2020. Vi mister partnerskap, vi mister kontaktflate. Vi blir ikke med i den neste generasjonen på utviklingssida når det gjelder å innhente de enorme mengdene med data som etter hvert kan hentes ut fra den typen satellittovervåking. Dessuten flyttes programmet fra ESA til EU, som svekker vår europeiske tilknytning ytterligere, siden vi ikke er medlem av EU, men er medlem av ESA.

Mitt spørsmål er om statsråden ser noen andre muligheter til å klare å komme på disse nettverkene når nå dette programmet kuttes.

Statsråd Monica Mæland [12:13:37]: Jeg er enig i at ikke å delta har konsekvenser. Så er vi nok uenige om omfanget av konsekvensene, fordi det er, som jeg sa, slik at vi for 2015 foreslår å bevilge over 2 mrd. kr til deltakelse i EU-programmer. Vi har et nettverk, og vi jobber veldig aktivt med EU-programmer. For romvirksomhetens del bevilger vi 857,2 mill. kr. Så vi er aktive i nettverkene, men vi vil altså ikke delta i Copernicus.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 9.

Spørsmål 9

Else-May Botten (A) [12:14:24]: Spørsmålet er:

«Statsråden ønsker å selge statens aksjer i Mesta, og dette har flertallet i Stortinget gitt fullmakt til. I Bergensavisen i november 2013 er statsråden sitert på at hun mener

en best mulig industriell løsning for Mesta kan oppnås ved at det selges til en kjøper med kjennskap til bransjen.

Kan statsråden forsikre Stortinget om at en langsiktig industriell løsning vil bli prioritert når salgsprosessen er i gang?»

Statsråd Monica Mæland [12:14:52]: Som representanten Botten påpeker, har Nærings- og fiskeridepartementet med bakgrunn i en fullmakt fra Stortinget startet en prosess med sikte på salg av statens aksjer i Mesta AS. Det framgår av en pressemelding sendt fra departementet 9. juli i år.

Jeg er generelt opptatt av at endringer i statens eierskapsposisjoner gjennomføres på en måte som er profesjonell og forretningsmessig forsvarlig, og som ivaretar statens verdier. Det gjelder selvfølgelig også i den prosessen som er igangsatt med tanke på å selge statens aksjer i Mesta. Det er derfor et overordnet mål fra statens side å gjennomføre et salg til de best mulige økonomiske vilkår sett fra statens perspektiv. Det hensynet tilsier at vi er åpne for ulike typer kjøpere.

Når det er sagt, vil jeg være opptatt av at potensielle kjøpere opptrer ansvarlig, og at de har nødvendige forutsetninger for å videreutvikle selskapet. Jeg ser det bl.a. som naturlig at kjøpere har kjennskap til industrien og andre relevante forhold. Det gjelder også eventuelle såkalte finansielle aktører som måtte være interessert i å kjøpe Mesta.

Vi har ikke hastverk i denne saken. Vi vil arbeide for gode løsninger for selskapet, for de ansatte og for staten som eier.

Departementet har bl.a. en god dialog med Mestas styre om saken. Vi har også møtt og fått synspunkter på saken fra Norsk Arbeidsmandsforbund, som representerer mange av de ansatte.

Nå er denne prosessen fortsatt på et tidlig stadium, men når den tid kommer at det blir aktuelt, vil departementet på vanlig måte gjøre en helhetlig vurdering, hvor hensynet til selskapets utvikling, til de ansatte og til staten som eier vektlegges.

Else-May Botten (A) [12:16:36]: Statsråden startet med å argumentere for at det var viktig i dette salget å få best mulige økonomiske vilkår. Jeg må spørre statsråden igjen om det er det som ligger som en forutsetning, at staten skal ha best mulige vilkår når man selger dette, eller om det er slik at det kompetansetiljøet som er viktig for drift og vedlikehold av veiene våre, skal opprettholdes, og at man skal ha en industriell aktør som kjenner dette godt, når man nå skal gå inn i en prosess videre.

Statsråd Monica Mæland [12:17:15]: Jeg mener i og for seg at jeg har svart på det spørsmålet. Jeg avsluttet med å si at vi skal gjøre en helhetlig vurdering, hvor hensynet til selskapets utvikling, til de ansatte og til staten som eier vektlegges. Vi skal gjøre en totalvurdering, på samme måte som jeg antar at den rød-grønne regjeringen gjorde da den i fjor sommer solgte Ewos til to «Private Equity»-selskaper utenfor Norge, et i Sverige og et i Amerika, an-

takelig basert på det som var det beste for å maksimere statens verdier, men også med henblikk på hva man mente var best for selskapet.

Else-May Botten (A) [12:17:46]: Da kan det være interessant å få informasjon om hvordan statsråden, som har fullmakt til å selge Mesta fullt ut, ønsker å se på den helhetsvurderingen. Hva er det som vektlegges mest? Er det også slik at man tenker på eierstrukturen videre i det selskapet, slik at man kan være med som eier, eller skal man selge helt ut? Er det den viktigste vurderingen? Og, eventuelt, er det mange små eiere man ønsker å ha i det selskapet man skal selge framover, eller er man opptatt av å få en stor eier, som har kompetanse, og som kan drive dette trygt og ha et langsiktig fokus?

Statsråd Monica Mæland [12:18:25]: Vi er kommet altfor kort i prosessen til å kunne svare på de spørsmålene representanten stiller. Dem skal vi svare på når vi har brukt tiden på en profesjonell vurdering av hvordan vi skal håndtere en salgsprosess i Mesta, på tilsvarende måte som vi har gjort med Entra. Jeg hadde stor glede av å være sammen med veldig mange ansatte i Entra forrige fredag. To tredjedeler av dem har kjøpt aksjer i sitt eget selskap. Vi skal gjøre dette på en god, profesjonell måte, som sikrer selskapet, sikrer de ansatte og sikrer statens verdier.

Spørsmål 10

Freddy de Ruiten (A) [12:19:20]: «Kay Rune (42) fra Arendal ble som 25-åring rammet av et virus som gjorde ham lam fra halsen og ned. Han opplever et kommunalt system som er mer opptatt av spissfindigheter enn å finne gode helhetlige løsninger som hjelper ham i hans hverdag. Denne problemstillingen har vært behørig belyst bl.a. gjennom flere reportasjer i Agderposten, uten at det ser ut til å hjelpe.

Hva vil statsråden gjøre for at han og andre i hans situasjon skal kunne leve et verdig liv uten å måtte kjempe mot byråkrati og rigide regler?»

Statsråd Bent Høie [12:19:57]: Jeg er, på samme måte som spøreren, opptatt av at vår helsetjeneste, enten den er statlig eller kommunal, skal møte brukeren på en god måte og ikke minst involvere brukeren i beslutningen om de tjenestene som skal gis. Min beskjed til tjenesten er å si at som pasient skal en oppleve at ingen beslutninger skal tas om meg uten meg.

Det følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 at kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, får nødvendige helse- og omsorgstjenester. Med begrepet «nødvendige helse- og omsorgstjenester» menes riktig behandling til riktig tid og i tilstrekkelig mengde. Dette understrekes i loven ved et særskilt krav i § 4-1 om at tjenestene som kommunen yter, skal være forsvarlige.

Kommunene er selvstendige rettssubjekter. De står selvsagt rettslig ansvarlig for de tjenester de tilbyr befolk-

ningen. Som statsråd kan jeg ikke gripe inn og overprøve en kommune uten hjemmel i lov.

Funksjonshemmede skal kunne leve gode liv uten å måtte kjempe mot byråkrati og rigide regler. Noe av det første jeg gjorde som helse- og omsorgsminister, var å sikre retten til å få organisert tjenestene som brukerstyrt personlig assistanse, BPA. Brukerstyrt personlig assistanse er beregnet på personer med omfattende funksjonsnedsettelse og skal bidra til at brukeren kan leve et aktivt og mest mulig uavhengig liv. Som arbeidsleder kan brukeren selv bestemme hvilke oppgaver assistenten skal utføre, og når det skal skje – innenfor rammen av vedtaket og arbeidslivets regler.

Undersøkelser viser at BPA er en ordning som i stor grad tilfredsstiller brukernes forventninger og krav. Jeg mener at det er av stor betydning at mennesker som har stort behov for bistand, også har mulighet til å være sjef i eget liv.

Den rettighetsfestingen regjeringen har sikret, og som Stortinget har vedtatt, vil legge til rette for at mennesker med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand skal nå sine mål i livet, og at de kan styre de tildelte tjenesteressursene slik han eller hun finner det ønskelig og hensiktsmessig.

Det er viktig at kommunene er bevisst på at de har et ansvar for å oppfylle lovens krav og ikke minst også er i dialog med brukerne, og sammen med dem finner ut hva som er de beste løsningene for de tjenestene som ikke er organisert som brukerstyrt personlig assistanse.

Freddy de Ruiter (A) [12:22:25]: Jeg hadde vel ikke forventet at statsråden skulle gå inn og styre enkeltkommuner, men jeg synes det er fint at det kommer klare og tydelige signaler ut til primærkommunene, for det tror jeg trengs i mange tilfeller – også i dette tilfellet – og at bruker skal være aktivt med i utformingen av tjenestene. Det har nok dessverre ikke skjedd i dette tilfellet. Det har vært fokusert mye på saken, og det gikk så langt at bruker selv måtte gå til det skritt å oppsøke media, hvor en bl.a. kan lese at han må søke for å ta opp brillene. Omsorg på sitt verste, sier en del av dem som jobber i sektoren. Kay Rune sier selv at kommunen tar fra ham all verdighet.

Kanskje statsråden kan svare meg på følgende: Hvordan mener statsråden at det offentlige hjelpeapparatet bør møte mennesker som Kay Rune og andre, som har store hjelpebehov?

Statsråd Bent Høie [12:23:19]: Jeg kan selvfølgelig ikke gå inn i den konkrete saken, men som jeg sa, mener jeg at kommunene skal møte sine ansatte, ikke minst brukerne av kommunale pleie- og omsorgstjenester og andre tjenester, på en måte der en involverer brukerne i de beslutningene som tas – ikke med en ovenfra-og-ned-holdning, ikke med henvisning til rigide regler eller paragrafer, men i dialog med brukerne.

Det er også slik at Stortinget har etablert en pasient- og brukerombudsordning, og jeg er veldig opptatt av at istedenfor alltid å henvise innbyggere til å klage til Fylkesmannen, som er en ganske krevende prosess, er det mange

som har gode erfaringer med å ta kontakt med pasient- og brukerombudene, og bruker dem for å få hjelp til å få til en bedre dialog f.eks. med en kommune eller i noen tilfeller også spesialisthelsetjenesten.

Freddy de Ruiter (A) [12:24:20]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg tror nok at pasientombudet noen steder fungerer veldig bra på det området, mens det er nok litt varierende erfaring med det som er kontrollapparatet, både fylkeslege og pasientombud. Men det kan vi kanskje komme tilbake til ved en senere anledning.

Jeg er glad for det statsråden sier om dialog, og de tydelige signalene om at her må brukeren stå i sentrum, og at det ikke bør være nødvendig for en bruker å måtte bruke media, politikere og andre for å nå fram når en har et åpenbart hjelpebehov, som Kay Rune og andre har.

Det jeg kanskje kunne reflektere litt over, er den forvaltningspraksisen som ofte gjør seg gjeldende i primærkommuner og andre steder, og som kanskje ikke alltid harmonerer med lovverket. Hvordan kan vi få dette til å harmonere bedre, og kan vi eventuelt se på lovverket kontra forvaltningspraksis, sånn at brukerne får den hjelpen som vi alle mener at brukerne bør få?

Statsråd Bent Høie [12:25:25]: Representanten er her inne på veldig grunnleggende og viktige spørsmål. Vi vet for lite om kvaliteten i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene. Det er det absolutt grunn til å slå fast. Derfor har jeg også i det statsbudsjettet som er lagt fram nå, foreslått at en skal etablere et kvalitetsregister for de kommunale pleie- og omsorgstjenestene nettopp for at vi i større grad da skal ha kunnskap om kvaliteten på de tjenestene.

Vi jobber nå med en stortingsmelding om den kommunale helsetjenesten, der vi ikke minst vil løfte fram spørsmål knyttet til hvordan vi skal sikre bedre kvalitet på disse områdene. Jeg er overbevist om at det i den sammenheng er to faktorer som er helt avgjørende. Det er kompetanse og ledelse. Der har vi store utfordringer. Vi er nødt til å heve den generelle kompetansen i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene og ikke minst også utvikle bedre ledelse.

Spørsmål 11

Kjersti Toppe (Sp) [12:26:38]: «6. mai i år sa helseministeren at Den kulturelle spaserstokken er en god ordning som vil videreføres. I statsbudsjettet for 2015 er den fjernet. I 2014 fikk fylkeskommunene 30,8 mill. kr gjennom Den kulturelle spaserstokken.

Kan helseministeren gi en konkretisert oversikt over hva 15,4 mill. kr i økt bevilgning til opplæring innen miljøbehandling og til utvikling av tiltak for aktivitet og kultur i omsorgstjenestene innebærer, og forklare hvordan det erstatter Den kulturelle spaserstokken?»

Statsråd Bent Høie [12:27:21]: Bruk av kunst og kultur i omsorgstjenesten kan tjene mange ulike formål. Kunst og kultur kan være en del av den gode omsorgen, og det

kan skape meningsfylte fellesskapsopplevelser i hverdagen. Det kan altså være pleie og omsorg, det kan være underholdning, og ikke minst kan kultur ha en behandlende og terapeutisk effekt.

I de senere årene har det vært bevilget midler til kulturformidling og kulturopplevelser gjennom ordningen Den kulturelle spaserstokken. Vi har gjort en klar prioritering og mener at kommunene har veldig mange muligheter til å sikre den delen av dette som er underholdning, gjennom de tilskuddene som de allerede gir til det lokale kulturlivet. Derfor har vi nå prioritert statens innsats for å bygge opp kompetanse innen det som i realiteten er å bruke kultur og musikk i terapi. Dette er godt dokumentert, og det fungerer veldig bra, i forbindelse med både stell og aktiviteter. Det fungerer godt mot uro, depresjon og utagering og bidrar til mindre bruk av psykofarmaka.

Derfor foreslår vi en omprioritering og bruker nå 5 mill. kr mer til å videreutvikle og spre opplæringsprogram om miljøbehandling og integrert bruk av musikk og sang til ansatte i omsorgstjenesten. Videre foreslås det å omprioritere 10,4 mill. kr til å utvikle tiltak for aktivitet og kultur i omsorgstjenesten. Midlene legges inn i et nytt kompetanse- og innovasjonstilskudd til kommunene.

Den samlede tilskuddssummen på dette området er på om lag 260 mill. kr, og formålet er å stimulere kommunene til å sette i verk kompetansetiltak og utviklingsarbeid ut fra lokale forutsetninger og behov. Midlene kan bl.a. bidra til at det utvikles innovative kulturtilbud for brukerne. Midlene skal forvaltes av Fylkesmannen og skal ses i sammenheng med Kommunal- og moderniseringsdepartementets skjønnstilskudd til kommunal innovasjon og utvikling.

I tillegg foreslår Kulturdepartementet å omprioritere sin del av midlene og gi støtte til prosjektet Krafttak for sang, hvor bl.a. sang i eldreomsorgen inngår som et viktig programområde. I en pilotperiode vil sang i eldreomsorgen kunne spres til et større antall eldreinstitusjoner over hele landet.

Men det viktigste er rett og slett at når det gjelder den delen som kan oppfattes som viktig og meningsfull underholdning, har kommunene allerede i dag veldig mange virkemidler. Det kommunene har behov for hjelp fra staten til, er å bidra til kompetanseheving i å bruke musikk og kultur som en kunnskapsbasert, integrert del av pleie og omsorg. Vi ser at dette har store, positive effekter, ikke minst for eldre mennesker med demens. Det fører til redusert uro, og det reduserer øg bruken av unødvendige medisiner.

Kjersti Toppe (Sp) [12:30:26]: Den kulturelle spaserstokken vart oppretta for å bidra til at eldre skulle få eit tilpassa kulturtilbod på dei arenaene som dei er på i dagleglivet. Når ein les Bergen kommune sin årsrapport frå 2013, viser han at Den kulturelle spaserstokken hadde 80 forskjellige mottaksplassar: 40 sjuke- og aldersheimar og resten fordelt på service- og omsorgsbustader, seniorsenter, dagsenter for eldre, faste forsamlingsstader drivne av frivillige, osv.

Ikkje eitt vondt ord om å styrkja dei andre tiltaka som helseministeren viste til – det er viktig med meir aktivi-

tet i eldreomsorga – men eg kan ikkje forstå korleis helse- og omsorgsministeren meiner at å kutta ut kulturtilbod på dagsenter, på seniorsenter og for heimebuande eldre skal bidra til ei betre eldreomsorg.

Statsråd Bent Høie [12:31:28]: Jeg har ingen grunn til å si at Den kulturelle spaserstokken ikke har vært et positivt innslag i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Det å få gode kulturopplevelser er noe som alle sammen har stor glede av, uavhengig av hvor man er i livet. Spørsmålet mitt er: Hvor er det riktig at staten setter inn sin innsats, og hvor er det kommunene selv har alle forutsetninger for å kunne håndtere utfordringene?

Min oppfatning er at kommunene, som er hovedbidragsyterne til det lokale kulturlivet, har veldig mange sterke økonomiske virkemidler for å sikre at eldre og andre innenfor pleie- og omsorgssektoren også får gode kulturelle opplevelser. Kommunene har behov for hjelp fra staten for å bidra til at de ansatte har kompetanse til å bruke musikk og kultur som en integrert, forskningsbasert og kunnskapsbasert del av terapien. Derfor er dette et uttrykk for en klar prioritering, der vi prioriterer kompetanse, og så kan kommunene selv håndtere det som er underholdning.

Kjersti Toppe (Sp) [12:32:32]: I Stortinget 6. mai i år sa helse- og omsorgsministeren dette:

«De senere årene har det vært et bredt flertall i Stortinget om å gi tilskudd til Den kulturelle spaserstokken – (...) Spaserstokken legger til rette for et samarbeid mellom kultursektoren og omsorgssektoren, slik at eldre på sykehjem og i institusjoner kan oppleve kunst og kultur av høy kvalitet. Et mangfold av sjangre og uttrykk har vokst fram takket være denne tilskuddsordningen, og arrangementene har gledet svært mange brukere. Den kulturelle spaserstokken er en god ordning, og vi ønsker derfor å videreføre den.»

Torstein Hvattum, som er kommentator i Aftenposten, spør i dag:

«Har du glemt det du lovet, Høie?»

Eg har eit spørsmål i tillegg: Om regjeringa bruker den same argumentasjonen om Den kulturelle skulesekken, har regjeringa planar om å læra opp lærarane i song og også kutta ut Den kulturelle skulesekken?

Statsråd Bent Høie [12:33:33]: Jeg reagerer veldig sterkt på Aftenpostens tendensiøse framstilling av denne saken i dag, der de helt for egen regning skriver at vi sier at de ansatte skal stå for underholdningen. Det er feil. Profesjonelle og gode kulturopplevelser skal selvfølgelig mennesker som jobber med og i kulturlivet, enten på frivillig basis eller profesjonelt, stå for. Kommunene har alle muligheter til å sikre dette for sine innbyggere som har behov for tjenester fra pleie- og omsorgssektoren.

Det er dette det er snakk om. Det er en klar prioritering – en prioritering som ble gjort etter 6. mai, da jeg svarte på dette i Stortinget. Det er også i tråd med det en enstemmig komité sa da man behandlet spørsmålet om morgendagens omsorg. Der understreket komiteen at

«terapeutisk bruk av sang og musikk mot uro og de-

presjon ved demens viser seg å kunne redusere både utagering og medikamentbruk hos eldre.»

Og:

«Det er stort behov for å integrere kulturformidling som metode i behandling og pleie, og for at ny praksis kan utvikles, spres og tas i bruk i hele landet.»

Det er det regjeringen nå følger opp og prioriterer.

Spørsmål 12

Fra representanten Karin Andersen til justis- og beredskapsministeren: «Veteranforbundet SIOPS sendte bekymringsmelding til Forsvarsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og forsvarssjefen 5. september 2014 om behov for beskyttelse for 26 afghanske tolker som i tidsperioden 2006 til 2014 har vært ansatt av Forsvaret, båret norske uniformer og gjort krevende oppdrag for Forsvaret i Afghanistan. De er i realiteten norske veteraner og er nå svært risikoutsatt og det haster.

Vil statsråden sikre at disse tolkene, samt framtidig personell på oppdrag for Norge, gis beskyttelse i Norge?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket. Spørsmål 13 er besvart, så vi går til spørsmål 14.

Spørsmål 14

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:34:54]: «Norsk Lektorlag melder om at i en fersk medlemsundersøkelse sier 57 pst. av lektorene at de har følt et press fra skoleledelsen om å gi elever standpunkt karakterer til tross for høyt fravær. I boka «Bak fasaden i Oslo skolen» kommer forfatter Malkenes med kritikk av at resultatfokuset fører til at lærerne senker kravene til å sette toppkarakterer.

Hva vil statsråden gjøre for at det sterke målstyringsregimet ikke skal svekke tilliten til resultatene og forhindre at kunstig karaktersetting tilslører virkeligheten?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:35:33]: Spørsmålet dreier seg om to forskjellige problemstillinger. Den ene problemstillingen fra Norsk Lektorlag er hvorvidt lærerne, de ansatte, mener de har grunnlag for å sette karakter. Det andre spørsmålet, som er en påstand som kommer i en bok som en som heter Malkenes har forfattet, er at det er et mer generelt press for å sette bedre karakterer.

Jeg er for det første opptatt av at vi skal ha tillit til, at man skal kunne ha tillit til, at resultatene elevene oppnår i skolen, er riktige.

Så til den første problemstillingen: Vi har fått signaler som tyder på at enkelte lærere opplever uklare regler når det gjelder fravær, vurdering som gis underveis i opplæringen og grunnlaget for den standpunkt karakteren som settes. Usikkerheten rundt spørsmålet om fravær knyttes til hvor mye fravær som kan aksepteres for at læreren med rimelig sikkerhet kan si at hun har et tilstrekkelig grunnlag for å kunne sette en standpunkt karakter. Det er ofte

en sammenheng mellom elevenes fravær og vurderingsgrunnlaget.

I tillegg oppleves regelverket som omhandler forholdet mellom den vurderingen som gis underveis og standpunkt vurderingen, som noe utydelig av en del lærere slik det er i dag. Mange etterspør klarere regler for hvordan underveivurderingen kan tydeliggjøres som et nødvendig utgangspunkt for standpunkt vurderingen.

Vi har sendt et tredelt oppdragsbrev til Utdanningsdirektoratet om vurdering. I en av delene av oppdragsbrevet ber vi direktoratet om å foreslå modeller for hvordan det kan innføres en fraværsgrense som kan tydeliggjøre elevenes plikt til å være til stede på skolen for å sikre lærerne et godt og variert vurderingsgrunnlag. I tillegg skal direktoratet utrede forslag til hvordan regelverket i større grad kan tydeliggjøre at den vurderingen som gis underveis, er et viktig utgangspunkt for standpunkt vurderingen. Etter planen skal forslaget sendes på høring våren 2015 og endringene være klare fra og med neste skoleår.

Det er lærernes profesjonelle vurdering som er grunnlaget for fastsettelsen av en standpunkt karakter. I tillegg har rektor, i henhold til dagens regelverk, ansvaret for at faglærere setter standpunkt karakterer. Rektor kan be om ny vurdering hvis vedkommende er i tvil om reglene for fastsetting av standpunkt karakterer er fulgt. Hvis det viser seg at det ikke er grunnlag for å sette standpunkt karakter, f.eks. fordi eleven har vært for mye fraværende, har rektor ansvar for at det blir fattet et enkeltvedtak om at standpunkt karakterer ikke skal bli gitt.

Jeg tar på største alvor at flere lektorer melder at de føler seg presset til å gi en standpunkt vurdering de mener de ikke har grunnlag for å gi. Faglig integritet og skjønn er en viktig del av lærernes profesjonsansvar. Jeg mener at å klargjøre regelverket vil kunne bidra til at lærere lettere kan ivareta sitt profesjonelle skjønn. Arbeidet med vurdering for læring, å få flere lærere til å gjennomføre sensor skolering og en generell videre- og etterutdanning vil også kunne bidra i så måte.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:38:29]: Fravær er, som statsråden tar opp, ett aspekt ved mitt spørsmål. Det er ikke det jeg har lyst til å adressere her, for det tror jeg vi kommer tilbake til – antakeligvis i en større diskusjon.

Hovedspørsmålet er: Hvorfor setter lærere karakterer på elever når de ikke har grunnlag for det? Hvorfor føler de det presset? Er det på grunn av fravær reglementet – at det er det som er problemet? Nei, det tror ikke jeg. Problemet er at vi har fått et målstyringsregime som ikke i hovedsak er opptatt av elevene. Karakteren settes for å gi skolene, skoleeierne og skolemyndighetene et inntrykk av hvordan denne skolen kommer ut på rangeringen i forhold til andre skoler eller kommuner. Ser statsråden utfordringen dagens målstyringsregime gir? Hva vil statsråden gjøre for at vurderingssystemet skal støtte elevenes læringsutbytte, ikke kommunenes og skolenes innbyrdes konkurranse?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:39:31]: Hvis det er slik at lærere føler seg presset til å sette en standpunkt karakter de mener det ikke er grunnlag for faglig sett, er

det helt uholdbart. Det er selvfølgelig naturlig at det i kollegiet kan være diskusjon om hva en karakter skal være, eller at man har diskusjoner om hva som skal være det faglige grunnlaget for å sette en bestemt karakter, men det skal ikke være noe press.

Så stusser jeg litt over at representanten så enkelt hopper over at det Norsk Lektorlag faktisk har spurt om, gjelder dem som føler at de ikke har grunnlag for å sette karakter på grunn av høyt fravær hos elevene. Da er det jo relevant, i hvert fall, å vurdere det faktum at under den rød-grønne regjeringen ble skolenes mulighet til å ha et fast fraværstak fjernet. Mange skoler hadde f.eks. en kontrakt, så å si, med elevene, hvor man sa at hvis eleven er borte mer enn 20 pst., kan det ikke settes karakter. Den muligheten ble fjernet under de rød-grønne. Det tror jeg har vært et viktig bidrag til at det har blitt en individualisering av karaktersettingen, som igjen har gitt opphav til det lektorene her melder om.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:40:36]: Lederen for Norsk Lektorlag, Paulsen, sier:

«Vi står overfor et voksende problem der skoleledere som konkurrerer om best mulig resultater for sin skole, mer eller mindre eksplisitt krever bedre resultat.»

Det er slik at seks av ti lektorer opplever press for å gi disse karakterene, og det er jo ikke bare på grunn av fraværet. Hvis det er fravær, må de jo kunne la være å sette de standpunktkarakterene. Men det kan slå dårlig ut for deres skole, for deres rektor, og det betyr da at vi også må se på hva slags type prøveregime vi har. Vi har to ulike prøvekategorier, vi har de læringsstøttende, og så har vi de mer kontrollerende og rangerende prøvene, som TIMSS, PISA og nasjonale prøver.

Jeg spør igjen: Hvordan vil statsråden jobbe for å utvikle et mer rettferdig og troverdig vurderingssystem i Norge,

der elevenes faktiske læring og ferdigheter blir viktigst? Det blir jo heller ikke rettferdig overfor elevene hvis de blir satt karakter på uten at man har et grunnlag.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:41:43]: Jeg er grunnleggende uenig i det, hvis virkelighetsbeskrivelsen til representanten er at elever i dag jevnt over ikke kan være sikre på om karakterene deres har et godt faglig utgangspunkt. Det er jeg grunnleggende uenig i. Og så er det en vesensforskjell på f.eks. TIMSS og PISA og de nasjonale prøvene. TIMSS og PISA er jo utvalgsprøver som nettopp har en ikke læringsstøttende funksjon. Nasjonale prøver er for alle på visse årstrinn og har også en læringsstøttende funksjon. Det er jo noe av poenget med de nasjonale prøvene. De brukes i undervisningen, og de brukes også f.eks. til å se hvem i klassen som trenger ekstra oppfølging. Dette er det også gode tall på, som vil komme etter hvert.

Så mener jeg at det er bra at skolene konkurrerer om resultater, i den forstand at de forsøker å få elevene til å lære mer – det er bra. Hvis det blir en utvikling hvor man har resultater som blåses opp, vil det avsløres f.eks. gjennom eksamenssystemet eller gjennom de nasjonale prøvene, og det skal vi slå ned på.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er omme.

S a k n r . 3 [12:42:55]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.43.
